

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 172 (XVI) — Nr. 534

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRÂRI ȘI ALTE ACTE

Marți, 15 iunie 2004

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>	<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
		ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE	
38/SMI/1.044/671.	—	Ordin al ministrului mediului și gospodăririi apelor, al ministrului transporturilor, construcțiilor și turismului și al ministrului sănătății privind aprobarea Codului de conduită pentru activitățile de recreere din zona costieră.....	1-3
144.	—	Ordin al președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare privind aprobarea Normelor de securitate radiologică — Sisteme de măsurare cu surse de radiații.....	4-24
637.	—	Ordin al ministrului transporturilor, construcțiilor și turismului pentru aprobarea Normelor metodologice	
		privind condițiile și criteriile pentru selecționarea, școlarizarea, atestarea și utilizarea ghizilor de turism	
			25-29
		ACTE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI	
		25.	— Hotărâre privind retragerea autorizației de funcționare a Cooperativei de credit HOREA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN ABRUD .....
			30
		26.	— Hotărâre privind retragerea autorizației de funcționare a Cooperativei de credit CETATEA CETATEA DE BALTĂ .....
			31
		27.	— Hotărâre privind retragerea autorizației de funcționare a Cooperativei de credit AVRAM IANCU CÂMPENI .....
			32

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL MEDIULUI ȘI
GOSPODĂRIII APELOR
Nr. 38/SMI din 27 aprilie 2004

MINISTERUL TRANSPORTURILOR,
CONSTRUCȚIILOR ȘI TURISMULUI
Nr. 1.044 din 31 mai 2004

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII
Nr. 671 din 31 mai 2004

ORDIN

privind aprobarea Codului de conduită pentru activitățile de recreere din zona costieră

În temeiul art. 67 alin. (7) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 202/2002 privind gospodărirea integrată a zonei costiere, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 280/2003, al art. 5 alin. (8) din Hotărârea Guvernului nr. 408/2004 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor, al art. 5 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 412/2004 privind organizarea și funcționarea Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului și al art. 4 alin. (7) din Hotărârea Guvernului nr. 743/2003 privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul mediului și gospodăririi apelor, ministrul transporturilor, construcțiilor și turismului și ministrul sănătății emit următorul ordin:

Articol unic. — Se aprobă Codul de conduită prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

p. Ministrul mediului și gospodăririi apelor,
Florin Stadiu,
secretar de stat

p. Ministrul transporturilor, construcțiilor și turismului,
Ileana Tureanu,
secretar de stat

Ministrul sănătății,
Ovidiu Brînzan

COD DE CONDUITĂ

pentru activitățile de recreere din zona costieră

I. Necesitatea integrării activităților de turism și recreere cu cele de conservare a mediului costier

Art. 1. — Ca oricare altă activitate care utilizează resursele mediului natural, activitatea de turism și recreere trebuie să fie compatibilă cu planurile locale, naționale și internaționale de conservare a resurselor mediului costier și de aceea:

a) activitățile de turism și de recreere trebuie să fie planificate la niveluri acceptabile, într-un mod în care să fie integrate aspectele socioeconomice, culturale, de mediu și sănătate;

b) activitățile de turism și dezvoltare a infrastructurii turismului care pot avea un impact negativ asupra cadrului natural și a biodiversității costiere trebuie supuse procedurii de evaluare a impactului acestora asupra mediului, în conformitate cu prevederile legale;

c) companiile responsabile pentru activitățile turistice și de recreere trebuie să coopereze cu organizațiile de mediu și alte grupuri de lucru pentru protecția mediului;

d) când este posibil, trebuie utilizate instrumente economice care să încurajeze sectorul privat să își asume responsabilități în realizarea unui turism durabil.

Art. 2. — Pentru implementarea direcțiilor de acțiune prevăzute mai sus turiștii trebuie să știe și să țină seama de următoarele:

a) agenții economici din turism au obligația de a conserva resursele naturale ale zonei de coastă și de a dezvolta turismul durabil;

b) pentru a vizita rezervațiile naturale sau ariile protejate sunt necesare permise eliberate de autoritățile competente;

c) este necesară cunoașterea regulilor și regulamentelor pentru protejarea cadrului natural și a speciilor pe cale de dispariție, evitându-se astfel activitățile de vânătoare și pescuit ale acestora;

d) opiniile turiștilor privind conservarea mediului natural vor fi luate în considerare de către manageri de turism, iar turiștii au datoria să le facă cunoscute.

II. Necesitatea conservării și protecției biodiversității mediului costier

Art. 3. — Ariile naturale din zona costieră românească sunt resurse naturale unice, care necesită protecție și conservare.

Art. 4. — (1) Agenții economici care desfășoară activitate de turism pot sprijini menținerea ariilor protejate existente.

(2) Agenții de turism care își desfășoară activitatea în zona costieră trebuie să respecte legislația sanitară în vigoare.

Art. 5. — Turismul și activitățile de recreere trebuie să sprijine conservarea naturii din zona costieră, incluzând protecția ecosistemelor (habitate, resurse vii), terestre/costiere/marine.

Art. 6. — Turismul trebuie să sprijine eforturile de restaurare a ariilor unde mediul a fost afectat în special prin activități proprii.

Art. 7. — Activitățile de recreere nu trebuie concentrate în ariile neafectate antropic, care au valori peisagistice, culturale, istorice sau științifice. De asemenea, trebuie luată în considerare opinia turiștilor în luarea deciziilor asupra unor acțiuni cum ar fi amplasarea de locații pentru recreere care ar putea afecta biodiversitatea marină și costieră.

III. Necesitatea utilizării resurselor naturale într-un mod durabil

Art. 8. — Sistemele de planificare a sejurului turiștilor trebuie adaptate pentru a se stabili o mai bună distribuție a turiștilor în perioada sezonului estival. Este recomandat să se stabilească un număr acceptabil de vizitatori pe baza capacității de suport a zonei.

Art. 9. — Activitățile recreaționale care includ vânătoarea și pescuitul în ariile sensibile din punct de vedere ecologic trebuie să fie în conformitate cu reglementările existente privind conservarea și utilizarea durabilă a speciilor și habitatelor.

Art. 10. — Turiștii trebuie să respecte semnele de avertizare din zonele cu activități de recreere și să nu aducă prejudicii ariilor naturale sălbatice care sunt de asemenea resurse naturale ale zonei de coastă. De asemenea, activitățile de recreere care implică utilizarea terenului vor trebui să se desfășoare cu respectarea regulamentelor locale de urbanism, în condițiile cerințelor de protecție a cadrului natural, a mediului zonei costiere și a sănătății.

IV. Necesitatea reducerii consumului de resurse, a deșeurilor solide și a poluării

Art. 11. — Reducerea poluării din diverse surse conduce la reducerea prejudiciilor aduse mediului costier, la îmbunătățirea imaginii turismului și la reducerea costurilor de menținere a stării mediului în condiții corespunzătoare prin:

a) încurajarea utilizării tehnicilor cu impact minimal pentru depozitarea deșeurilor solide, cum ar fi sistemele de reciclare și management al deșeurilor solide;

b) depozitarea deșeurilor într-un mod sigur și potrivit, care să nu afecteze mediul costier;

c) utilizarea produselor biodegradabile sau reciclabile pentru ambalarea produselor;

d) reducerea consumului de combustibil fosil și evitarea transportului motorizat pe cât posibil în zona litorală. Impactul negativ produs de transport asupra mediului costier trebuie să fie redus mai ales în zonele ecologice sensibile.

Art. 12. — Agenții economici cu activitate turistică au obligația de a respecta prevederile legale privind dotarea cu sisteme efective de tratare a deșeurilor și, dacă este posibil, cu surse de energie naturală (solară, eoliană).

Art. 13. — Reducerea consumului de energie, apă caldă și utilizarea transportului public cu vehicule care nu au impact negativ asupra mediului pot să conducă la menținerea calității mediului natural în zona de coastă și la practicarea unui turism durabil.

V. Necesitatea luării în considerare a culturii și specificului local

Art. 14. — La elaborarea planului general de urbanism, a planurilor urbanistice zonale și a planurilor urbanistice de detaliu din zona costieră trebuie să se stabilească faptul ca noile construcții, inclusiv cele cu destinație turistică, să se realizeze în concordanță cu arhitectura și tradițiile locale.

Art. 15. — Activitățile de recreere trebuie să respecte drepturile și dorințele localnicilor, să ofere oportunități pentru întreaga comunitate de a lua parte la discuțiile și consultările privind problemele de planificare a activităților de recreere.

Art. 16. — Trebuie luate în considerare tradițiile locale atunci când se construiesc locuri de cazare, iar arhitectura acestora trebuie să se armonizeze cu mediul și peisajul zonei costiere.

Art. 17. — Activitățile de turism trebuie să ofere posibilitatea utilizării patrimoniului local, cultural și tradițional împreună cu vizitatorii.

Art. 18. — Se recomandă ca turiștii să aibă în vedere următoarele:

a) înainte de a vizita un loc de vacanță să se documenteze și să cunoască obiceiurile și cultura localnicilor;

b) să ceară permisiunea de a fotografia anumite locuri sau de a intra pe proprietatea localnicilor;

c) să respecte cultura acestora și să nu o impună pe a lor;

d) să respecte sfaturile ghizilor referitor la obiceiurile locale.

VI. Necesitatea protejării valorilor de patrimoniu cultural de interes național și local

Art. 19. — Valorile de patrimoniu cultural sunt importante pentru dezvoltarea durabilă a turismului, deci trebuie păstrate pentru generațiile viitoare. Dezvoltarea activităților de recreere este reglementată de regulamentele locale de urbanism, în condițiile protejării valorilor de patrimoniu, în conformitate cu prevederile legale.

Art. 20. — Inscricțiunile valorilor de patrimoniu de către turiști sunt interzise și se pedepsesc conform legii.

VII. Necesitatea realizării de beneficii pentru comunitățile locale

Art. 21. — În planificarea activităților de recreere, pentru punerea în valoare a aspectelor culturale și de mediu ce pot aduce mari beneficii și pot minimiza pierderile, vor fi implicate comunitățile locale.

Art. 22. — Creșterea calității activităților de turism și recreere se poate asigura prin:

a) identificarea și sprijinirea implicării comunității locale și a parteneriatelor pentru turism;

b) recrutarea și instruirea localnicilor pentru a fi angajați în activitățile de recreere.

Art. 23. — Turiștii trebuie să ia în considerare faptul că veniturile provenite din activitățile de turism și de recreere contribuie la dezvoltarea economică a comunității din zona de coastă. Pe cât posibil, turiștii sunt sfătuiți să achiziționeze produse autohtone locului vizitat, care să contribuie la creșterea economiei locale. De asemenea, sunt sfătuiți să folosească agențiile locale pentru excursii organizate și tour operatori locali.

VIII. Necesitatea educației și instruirii personalului pentru un turism durabil

Art. 24. — În procesul de educație și instruire a personalului din turism și pentru activitățile de recreere trebuie incluse problemele de mediu, aspecte de promovare și protejare a sănătății, culturale, sociale și de legislație. Acest tip de instruire va crește calitatea turismului desfășurat în zona costieră. De aceea, personalul din turism trebuie să constituie un model pentru turiști, comportându-se responsabil și încurajând turiștii să procedeze în același mod. Totodată, personalul trebuie să fie informat și să dețină date actualizate privind regulamentele și legislația în vigoare.

Art. 25. — (1) Turiștii sunt sfătuiți să aleagă locul de vacanță prin tour operatori, agenții de turism sau manageri de hotel, care au în planul lor de management obiective vizând conservarea resurselor naturale (aplicarea managementului deșeurilor solide, al apei și energiei).

(2) Turiștii pot să își aleagă locul de recreere în funcție de:

a) nivelul de instruire a personalului pentru aplicarea principiilor de conservare a resurselor naturale;

b) certificarea locului de cazare de către asociații care promovează conservarea resurselor naturale;

c) certificarea locurilor de recreere (de exemplu, distincția Blue Flag pentru porturi de agrement și plaje curate).

IX. Necesitatea practicării unui turism educațional

Art. 26. — Activitatea de turism oferă cele mai mari beneficii pentru economia locală și nu va provoca daune atunci când turiștii învață să respecte obiceiurile locale și mediul natural al zonei costiere. Cunoștințele și experiența acumulate de turiști pot să îi facă pe aceștia să se simtă responsabili și direct implicați în conservarea mediului.

Art. 27. — Informații despre problemele de mediu, culturale și sociale trebuie să fie oferite turiștilor ca o parte componentă a atitudinilor și acțiunilor turismului responsabil.

Art. 28. — Turiștii care își aleg locul de vacanță pe litoralul românesc vor căuta:

a) să își îmbunătățească cunoștințele despre protecția și conservarea mediului marin și costier;

b) să încurajeze eforturile locale de conservare a naturii;

c) să aleagă excursii care să le ofere informații despre climă, specii, habitate, cultură și obiceiuri locale.

X. Necesitatea conformării cu reglementările în vigoare

Art. 29. — Dezvoltarea activităților de turism și de recreere din zona costieră trebuie să respecte cadrul natural, caracterul și capacitatea fizică și socială a mediului în care acestea se desfășoară.

Art. 30. — Se vor pune la dispoziția turiștilor informații despre activitățile de turism și impactul acestora asupra mediului și sănătății, precum și regulamentele în vigoare aplicabile în zonă.

Art. 31. — Activitățile de turism și recreere trebuie să fie în conformitate cu prevederile convențiilor internaționale și naționale și să respecte legile cu privire la protecția zonei costiere.

Art. 32. — Cei care sunt responsabili pentru dezvoltarea activităților de turism trebuie să ia în considerare, oricând este necesar, implementarea adecvată a regulilor de protecție a mediului și a sănătății.

Art. 33. — Turiștii trebuie să respecte regulile și regulamentele și să acorde o atenție deosebită indicatoarelor și marcajelor.

GUVERNUL ROMÂNIEI

COMISIA NAȚIONALĂ PENTRU CONTROLUL ACTIVITĂȚILOR NUCLEARE

O R D I N

privind aprobarea Normelor de securitate radiologică — Sisteme de măsurare cu surse de radiații

În conformitate cu prevederile:

- Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 11/2004 privind stabilirea unor măsuri de reorganizare în cadrul administrației publice centrale;
- Hotărârii Guvernului nr. 1.627/2003 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare;
- Legii nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare, republicată, cu modificările ulterioare,

președintele Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă Normele de securitate radiologică — Sisteme de măsurare cu surse de radiații, prezentate în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Prezentul ordin va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. 3. — Normele menționate la art. 1 intră în vigoare la data publicării.

Art. 4. — Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare, prin Direcția radiații ionizante, va duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Președintele Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare,

Lucian Biro,
secretar de stat

București, 5 mai 2004.
Nr. 144.

ANEXĂ

N O R M E

de securitate radiologică — Sisteme de măsurare cu surse de radiații

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Obiect

Art. 1. — (1) Prezentele norme stabilesc cerințele de securitate radiologică aplicabile la sistemele de detectare sau de măsurare ce utilizează surse închise ori generatori de radiații, cum ar fi: nivelmetre, densimetre, sisteme de cântărire continuă etc.

(2) Cerințele prezentelor norme completează cerințele privind dispozitivele de măsurare care utilizează surse închise sau generatori de radiații, prevăzute în Normele fundamentale de securitate radiologică, aprobate prin Ordinul președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare nr. 14/2000, cu completările ulterioare, și în Normele de securitate radiologică — Proceduri de autorizare, aprobate prin Ordinul președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare nr. 366/2001.

(3) Prezentele norme sunt aplicabile și instalațiilor de măsură ai unor parametri fizici ce au încorporate sau utilizează pentru calibrare ori etalonare surse închise de radiații sau generatori de radiații.

Definiții

Art. 2. — (1) Definițiile și abrevierile utilizate în prezentele norme sunt cele precizate în Legea nr. 111/1996 privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în Normele fundamentale de securitate radiologică și în anexa nr. 1 la prezentele norme.

(2) Prevederile alin. (1) sunt completate cu definițiile și abrevierile specifice din STAS 9989/1-86, standardul ISO 7205 și din normele CEI/IEC 1336/1996 și CEI/IEC 60692/1999.

Autoritatea de reglementare

Art. 3. — (1) Conform prevederilor Legii nr. 111/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare, denumită în continuare *CNCAN*, este autoritatea națională competentă în domeniul nuclear care exercită atribuțiile de reglementare, autorizare și control.

(2) *CNCAN* autorizează sistemele de măsurare prevăzute la art. 1, în conformitate cu prevederile Legii nr. 111/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ale Normelor fundamentale de securitate radiologică și ale Normelor de securitate radiologică — Proceduri de autorizare.

(3) *CNCAN* autorizează și controlează activitățile de producere, import, export, furnizare, transfer, deținere, depozitare, manipulare, transport și utilizare a sistemelor de măsurare precizate la art. 1.

CAPITOLUL II

Clasificarea

Art. 4. — Sistemele de măsurare prevăzute la art. 1 se pot clasifica:

1. În funcție de tipul sursei de radiații conținute:
  - a) cu surse închise de radiații;
  - b) cu generatori de radiații.

2. În funcție de tipul mărimii fizice măsurate sau al produsului sesizat:

- a) densimetre;
- b) grosimetre;
- c) nivelmetre;
- d) umidimetre;
- e) sisteme de măsurare a concentrației;
- f) detectoare de fum;
- g) detectoare de gaze toxice;
- h) spectrometre de fluorescență de radiații X;
- i) difractometre de raze X;
- j) aparate de măsură a câmpurilor de radiații cu surse de radiații pentru calibrare încorporate;
- k) aparate de măsură a contaminării radioactive cu surse de radiații pentru calibrare încorporate.

3. În funcție de poziția sistemului:

- a) fixe;
- b) portabile;
- c) mobile ce se pot deplasa, instalate pe un mijloc de transport.

4. În funcție de principiul de funcționare:

- a) atenuarea transmisiei radiației ionizante;
- b) retroîmprăștierea radiației ionizante;
- c) radiația de fluorescență X sau activarea prin neutroni;
- d) difracția radiațiilor X;
- e) măsurarea radiației ionizante emise.

CAPITOLUL III

Cerințe tehnice

SECȚIUNEA 1

Cerințe tehnice generale

Art. 5. — (1) Cerințele generale privind sistemele de măsurare ce utilizează surse de radiații ionizante au la bază prevederile standardului ISO 7205/1986, STAS 9989/1-86, SR ISO 2919/1996, SR ISO 9978/1996, CEI/IEC 1336/1996 și ale CEI/IEC 60692/1996, valabile atât pentru sistemele fixe, cât și pentru cele mobile.

(2) Clasificarea sistemelor de măsurare în funcție de fasciculul de radiații se face în conformitate cu prevederile pct. 3 al standardului STAS 9989/1-86 și pct. 4 al standardului ISO 7205/1986.

Cerințe privind construcția sistemelor de măsurare

Art. 6. — (1) Prin construcție sistemele de măsurare trebuie să asigure protecția sursei sau generatorului de radiații (mecanică și fizico-chimică) și radioprotecția corespunzătoare a personalului operator atât în timpul funcționării, cât și în perioada de verificare și întreținere.

(2) Sistemele de măsurare trebuie construite din materiale care să reziste la condițiile de mediu ale locului în care sunt amplasate și la efectul îndelungat al câmpurilor de radiații.

(3) Prin construcție trebuie asigurată protecția sursei în caz de incendiu. Sistemul trebuie astfel proiectat încât în caz de incendiu sursa să rămână în container, iar capacitatea de protecție a containerului să nu fie micșorată semnificativ în caz de incendiu.

(4) Containerul blocului emițător trebuie prevăzut cu un obturator care să obtureze fasciculul de radiații în poziția oprit și să asigure valori ale debitului echivalentului de doză sub valorile maxim admise prevăzute de reglementările în vigoare, pentru cazul fasciculului obturat.

(5) Securitatea sursei trebuie să fie asigurată printr-un dispozitiv de închidere cu cheie care să blocheze

obturatorul în poziția închis și să nu permită emisia fasciculului de radiații și ejectarea sursei.

(6) Blocul emițător trebuie astfel conceput și realizat încât prin sistemul de colimare fasciculul de radiații să aibă dimensiunile minime cerute de tipul sistemului de măsurare și de condițiile tehnice de lucru ale acestuia.

(7) Blocul detector trebuie astfel conceput și realizat încât să corespundă cerințelor tehnice pentru fiecare tip de sistem de măsurare, iar detectorul trebuie astfel ales încât activitatea sursei să fie la niveluri cât mai mici rațional posibil.

(8) Mișcările subansamblului de măsurare al sistemului trebuie efectuate în condiții de securitate radiologică.

(9) Aparatele de măsurare a câmpurilor de radiații și aparatele de măsurare a contaminării radioactive cu surse de calibrare încorporate trebuie să îndeplinească și prevederile reglementărilor Biroului Român de Metrologie Legală.

Cerințe privind construcția și funcționarea obturatorului

Art. 7. — (1) Mecanismul obturatorului trebuie să prezinte fiabilitate constructivă și în operare. Trebuie să funcționeze în siguranță în orice condiții.

(2) Poziția închis sau deschis a obturatorului va fi semnalizată luminos sau/și printr-un cod de culori. Pe container, la loc vizibil, va fi inscripționat un text sau un cod de culori care să indice poziția obturatorului.

(3) Stratul de la suprafața obturatorului, precum și alte părți componente ale acestuia și ale mecanismului de acționare nu trebuie confecționate din metale care se pot topi ușor.

(4) Mecanismul de acționare trebuie astfel conceput încât obturatorul să nu se închidă/deschidă accidental. Închiderea/deschiderea trebuie să se facă fără alte intervenții decât cele prevăzute în proiect.

(5) Dacă un sistem de măsurare este prevăzut cu mai multe obturatoare, fiecare trebuie să aibă sistem propriu de acționare și indicare a poziției.

(6) Obturatoarele acționate și controlate electric sau pneumatic trebuie să se închidă automat dacă tensiunea electrică sau aerul comprimat este întrerupt.

(7) La revenirea curentului sau a presiunii aerului din sistemul pneumatic, deschiderea obturatorului trebuie să nu se facă automat, ci numai după intervenția operatorului.

(8) Sistemele de măsurare echipate cu un dispozitiv de acționare a obturatorului prin telecomandă vor avea în dotare un indicator luminos pentru indicarea poziției obturatorului. Indicatorul luminos va fi controlat prin mișcarea obturatorului și este astfel conceput încât indicația pentru obturator închis să apară numai dacă obturatorul este complet închis. Dacă acesta este parțial închis, trebuie să apară indicația pentru obturator deschis.

Cerințe privind sursele închise utilizate de sistemele de măsurare

Art. 8. — (1) Sursele închise utilizate în sistemele de măsurare trebuie să corespundă cerințelor standardelor SR ISO 9978/1996 referitor la etanșeitate și SR ISO 2919/1996 referitor la încercările care permit evaluarea securității și protecției împotriva scurgerilor de material radioactiv. Totodată sursele trebuie să mai îndeplinească și următoarele condiții:

a) radionuclidul utilizat trebuie să corespundă atât în ceea ce privește activitatea, tipul de radiație, energia radiației și timpul de înjumătățire;

b) timpul de înjumătățire trebuie să fie cât mai scurt rațional posibil;

c) activitatea sursei trebuie să nu fie mai mare decât este necesar, pentru a lucra în condiții corespunzătoare în timpul de viață planificat al sistemului de măsurare.

(2) Dacă activitatea surselor depășește valorile prevăzute în Normele fundamentale pentru transportul în siguranță al materialelor radioactive, aprobate prin Ordinul președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare nr. 373/2001, este necesară autorizarea transportului acestora.

SECȚIUNEA a 2-a

Încercări de tip și de performanță pentru sistemele de măsurare cu surse radioactive și generatori de radiații ionizante

Art. 9. — Încercările de tip și de performanță se efectuează în conformitate cu prevederile IEC 60692/1999, IEC 1336/1996, ISO 7205 și STAS 9989/1-86; cerințele și procedurile de încercare sunt prezentate în anexele nr. 2 și 3, iar criteriile de acceptabilitate sunt cele prevăzute de standardele în baza cărora se fac încercările de tip sau de produs.

Art. 10. — Încercările de tip și de performanță trebuie efectuate de către laboratoare de încercări, desemnate de CNCAN conform Normelor privind desemnarea organismelor notificate pentru domeniul nuclear, aprobate prin Ordinul președintelui Comisiei Naționale pentru Controlul Activităților Nucleare nr. 219/1999.

Art. 11. — Verificările tehnice periodice se pot efectua atât de către laboratoare desemnate de CNCAN, cât și de către societăți autorizate de CNCAN pentru activitatea de manipulare a acestor sisteme de măsurare.

Art. 12. — (1) Atât pentru încercările de tip și de performanță, cât și pentru verificările tehnice periodice se vor emite buletine de încercări ce vor conține toate datele prevăzute în anexa nr. 3.

(2) Buletinele prevăzute la alin. (1) se vor păstra la emitent și la beneficiar pe toată durata de viață a sistemului de măsurare respectiv.

SECȚIUNEA a 3-a

Debitul dozei în vecinătatea sistemului de măsurare

Art. 13. — Sistemele de măsurare care conțin surse închise trebuie instalate sau ecranate astfel încât nivelul de expunere a oricărei persoane, inclusiv a persoanelor care efectuează montajul sau întreținerea sursei ori a altor aparate sau instalații din imediata apropiere a sursei, să nu depășească nivelul maxim de expunere prevăzut de Normele fundamentale de securitate radiologică.

Art. 14. — Măsurarea debitului echivalentului de doză se face, de regulă, în conformitate cu prevederile cap. 7 din STAS 9989/1-86.

Art. 15. — (1) Pentru sistemele exceptate de la autorizare echivalentul debitului de doză ambiental H^* (10) și echivalentul de doză direcțional H' (0,07 Ω), oricare ar fi direcția, nu trebuie să depășească 1 $\mu\text{Sv/h}$ la o distanță de 0,10 m de orice suprafață accesibilă a instalației.

(2) Pentru sistemele care necesită înregistrarea sau autorizarea fără a presupune amenajări speciale, atunci când sunt în funcțiune (obturator deschis), debitele maxime ale echivalentului de doză trebuie să se încadreze în următoarele limite:

a) maximum 500 $\mu\text{Sv/h}$ la distanța de 5 cm de suprafața sistemului;

b) maximum 7,5 $\mu\text{Sv/h}$ la distanța de 1 m de suprafața sistemului.

(3) Pentru sistemele care necesită amenajări speciale în vederea autorizării, ecranele de protecție trebuie să asigure o limită a dozei efective de 20 mSv/an pentru personalul expus profesional și de 1 mSv/an pentru persoanele din populație.

SECȚIUNEA a 4-a

Cerințe privind codurile și marcajele

Art. 16. — Fiecare sistem de măsurare trebuie prevăzut cu inscripții permanente, ușor vizibile pentru a avertiza personalul despre prezența materialelor radioactive și despre necesitatea de a evita orice iradiere inutilă și care să fie identificat printr-un cod din care să reiasă clasa, subclasa și clasa de performanță. Codul va fi în conformitate cu prevederile pct. 8.1, ale tabelului nr. 3 al standardului ISO 7205/1996 și ale cap. 3 al STAS 9989/1-86.

Art. 17. — (1) Fiecare sistem trebuie să fie prevăzut cu etichete sau marcaje potrivite.

(2) Marcarea trebuie să furnizeze informații clare despre containerul sursei, sursă și detectorul utilizat:

a) tipul, seria, anul de fabricație, producătorul sistemului de măsurare;

b) referirea la standardul internațional conform căruia s-a atribuit codul de identificare;

c) sursele incluse în sistemul de măsurare trebuie identificate printr-o etichetare distinctă care să conțină: simbolul chimic, numărul de masă al nuclidului, tipul, activitatea sursei și data măsurării care va fi marcată prin gravare/ștanțare sau reproducă într-o astfel de manieră încât să fie lizibilă pe toată perioada de utilizare a sistemului de măsurare.

(3) Tipul și numărul de identificare ale sursei trebuie să fie lizibile pe tija sau pe suportul sursei.

Art. 18. — (1) Placa de marcaj prevăzută la art. 17 alin. (2) trebuie să conțină activitățile maxime și minime ale nuclizilor utilizați, pentru care instalația funcționează normal.

(2) Marcajul trebuie să rămână lizibil pe toată durata de viață a sistemului sau a sursei.

Art. 19. — Fiecare sistem de măsurare va avea etichete individuale de identificare în conformitate cu prevederile pct. 10.2 al standardului ISO 7205/1996.

CAPITOLUL IV

Obligațiile titularului de autorizație

Art. 20. — Titularul de autorizație, de certificat de înregistrare sau posesorul unui sistem de măsurare cu surse de radiații exceptat de la autorizare, după caz, are următoarele obligații:

a) să se asigure că activitățile nucleare pe care le desfășoară se realizează cu respectarea normelor legale și a standardelor aplicabile în vigoare, a instrucțiunilor de operare și service aplicabile sistemului respectiv;

b) să urmărească faptul ca la toate fazele de concepție, realizare, furnizare, procurare sau utilizare a sistemelor de măsurare cu surse de radiații să fie prevăzute și aplicate normele privind securitatea instalațiilor radiologice, protecția personalului, a populației, a mediului înconjurător și a bunurilor materiale;

c) să asigure amenajările necesare, dotările corespunzătoare și controlul adecvat pentru desfășurarea activităților nucleare cu sisteme de măsură cu surse de radiații, după caz;

d) să cunoască condițiile și limitele autorizației eliberate de CNCAN în condițiile legii;

e) să asigure personal operator cu nivelul adecvat de cunoștințe domeniului în care se desfășoară activitățile nucleare;

f) să numească prin decizie persoana responsabilă cu securitatea radiologică;

g) să confere persoanei responsabile cu securitatea radiologică autoritatea de a opri operațiunile care nu prezintă securitate radiologică;

h) să dispună consultarea unui expert acreditat de CNCAN pentru activitățile de procurare și întocmire a documentației de autorizare, a sistemului de management al calității și programului de securitate radiologică, inclusiv a măsurărilor dozimetrice necesare;

i) să aloce resurse suficiente de timp și bani pentru asigurarea radioprotecției, protecției fizice, instruirii personalului, controlului medical periodic și pentru autorizarea sistemului conform legii;

j) să aloce resurse necesare pentru asigurarea mentenanței, service-ului și verificării tehnice periodice a instalațiilor de către unități autorizate de CNCAN pentru tipul de instalații utilizate;

k) să asigure, după caz, echipamentul individual de radioprotecție corespunzător;

l) să anunțe de îndată CNCAN și laboratoarele de igiena radiațiilor nucleare din cadrul direcțiilor de sănătate publică (DSP) despre orice incident sau accident radiologic petrecut la sistemul de măsurare cu surse de radiații;

m) în caz de pierdere sau furt al surselor radioactive, atât titularii de autorizații sau certificate de înregistrare, cât și posesorii de instalații exceptate de la autorizare au obligația de a anunța de îndată CNCAN, laboratorul de igiena radiațiilor nucleare din cadrul DSP teritoriale și organul teritorial de poliție.

CAPITOLUL V

Atribuțiile responsabilului cu securitatea radiologică

Art. 21. — Responsabilul cu securitatea radiologică are următoarele atribuții și responsabilități:

1. să cunoască și să respecte limitele și condițiile cuprinse în autorizație sau în certificatul de înregistrare și să se asigure că desfășurarea activităților se face cu respectarea acestor limite și condiții, precum și a prevederilor din manualul de operare și din cel de service;

2. să aplice metodele de lucru și tehnicile care conduc, în desfășurarea activității cu surse de radiații, la reducerea la minimum a riscului de suprainradieră sau contaminare;

3. să țină sistematic evidența surselor de radiații, precum și eficiența măsurilor de asigurare împotriva degradării, răspândirii sau sustragerii acestora;

4. să controleze periodic nivelurile de radiații, de concentrații și de contaminare radioactivă, după caz, existente în zona controlată și/sau în zona supravegheată, precum și integritatea măsurilor privind securitatea instalațiilor și să țină evidența rezultatelor măsurărilor privind nivelurile de radiații, concentrațiile și nivelurile de contaminare radioactivă din zona controlată/supravegheată, obținute ca urmare a controalelor efectuate;

5. să urmărească efectuarea controlului medical la angajare și periodic pentru întregul personal expus profesional;

6. să asigure verificarea metrologică a aparaturii de măsură și control dozimetric existente în dotare, în conformitate cu prevederile normelor de metrologie legală și cu specificațiile producătorului;

7. să organizeze echipele de intervenție și să propună dotarea acestora pentru cazuri de urgență;

8. să verifice periodic gradul de pregătire a echipelor de intervenție;

9. să efectueze periodic instructajul întregului personal care lucrează cu surse de radiații;

10. să controleze modul în care se respectă de către personalul expus profesional măsurile de securitate împotriva radiațiilor ionizante, prevăzute de norme, de autorizația eliberată (inclusiv în documentațiile anexe), și cele prevăzute în dispozițiile CNCAN, precum și ale altor organe de control;

11. să controleze ca vizitele să fie efectuate cu respectarea măsurilor de radioprotecție, asigurând folosirea echipamentului de radioprotecție corespunzător;

12. să asigure, pentru personalul expus profesional de categorie A, supravegherea dozimetrică individuală și evidența rezultatelor dozimetriei individuale, în conformitate cu reglementările specifice emise de CNCAN; să controleze utilizarea corectă a sistemului de dozimetrie individuală de către întregul personal expus profesional;

13. să controleze și să asigure că orice modificare a metodelor de lucru, a utilajelor sau instalațiilor din cadrul activității nucleare autorizate, care ar putea antrena un risc de suprainradieră sau contaminare radioactivă, să nu fie efectuată fără ca în prealabil să fi fost asigurate măsurile de securitate necesare și de autorizare conform prevederilor legale;

14. să asigure și să controleze amplasarea mijloacelor de avertizare și să urmărească corecta lor funcționare;

15. să anunțe de îndată titularul de autorizație despre orice situații (inclusiv defecțiuni la instalații), care ar putea antrena riscul unor suprainradieri sau contaminări, în vederea asigurării măsurilor de prevenire; în cazul în care situația comportă urgență, trebuie să ia măsurile preliminare necesare pentru evitarea suprainradierii personalului expus profesional și a persoanelor din populație;

16. să anunțe de îndată titularul de autorizație și, sub autoritatea acestuia, CNCAN și celelalte autorități specificate la art. 134 alin. 2 din Normele fundamentale de securitate radiologică despre orice pierdere sau sustragere de surse de radiații, instalații nucleare și materiale radioactive și să ia măsurile preventive necesare pentru evitarea unor eventuale suprainradieri sau contaminări ale personalului în zonele în care s-ar putea afla sursa pierdută;

17. să anunțe de îndată titularul de autorizație și, sub autoritatea acestuia, CNCAN și celelalte autorități precizate în reglementările specifice emise de CNCAN despre orice urgență radiologică apărută și să adopte de îndată măsurile pentru limitarea și lichidarea urmărilor provocate, pentru acordarea primului ajutor și pentru asigurarea asistenței medicale corespunzătoare; să interzică accesul oricăror persoane în zona contaminată sau în care nivelul de iradiere depășește limitele admise, cu excepția persoanelor desemnate pentru intervenție, care trebuie să utilizeze echipamentul de protecție corespunzător;

18. să înregistreze într-un registru special intrarea în gestiune a surselor închise, a surselor deschise sau a generatorilor de radiații, astfel:

a) sursele închise sau deschise trebuie înregistrate în registrul special menționat mai sus, cu următoarele date: denumirea materialului radioactiv, activitatea fiecărui radionuclid conținut, data măsurării radioactivității, denumirea producătorului, conform datelor înscrise în documentele de recepție ale sursei respective;

b) instalațiile, aparatele sau dispozitivele care folosesc surse închise trebuie înregistrate cu următoarele date: denumirea materialului radioactiv, activitatea fiecărui radionuclid conținut, data măsurării radioactivității, numărul

de preparate (materiale radioactive) care intră în componența instalației, aparatului sau dispozitivului, denumirea producătorului, conform datelor înscrise în documentele de recepție ale instalației respective;

c) generatorii de radiații trebuie înregistrați cu următoarele date: denumirea, tipul de radiație generat, energia și intensitatea radiației, numărul de fabricație și denumirea producătorului, conform datelor înscrise în documentele de recepție ale generatorului respectiv;

19. să înregistreze în registrul menționat la pct. 18 sursele pe care le eliberează din depozitul unității (sau de la locul de păstrare), numele persoanelor care le primesc și care urmează să le utilizeze la locurile de muncă autorizate sau în afara acestora; se vor înregistra data și ora de eliberare;

20. să înregistreze în registrul menționat la pct. 18 reintrarea în depozit (locul de păstrare) a surselor care au fost utilizate la locurile de muncă autorizate sau în afara acestora; se vor menționa data și ora reintrării sursei în depozit;

21. să țină evidența deșeurilor radioactive predate pentru tratarea lor către unități specializate, eliminate la canalizare, în aer, apă sau sol, cu precizarea stării de agregare, precum și a radioactivității pe radionuclizi.

CAPITOLUL VI

Obligațiile personalului operator care utilizează, manipulează sau transportă instalațiile

SECȚIUNEA 1

Cerințe privind pregătirea personalului operator, de service și întreținere

Cerințe privind pregătirea personalului operator

Art. 22. — Personalul operator trebuie:

1. să fie instruit în domeniul radioprotecției și să posede permise de exercitare conform art. 9 din Legea nr. 111/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

2. să cunoască limitele și condițiile din autorizațiile eliberate de CNCAN;

3. să fie instruit în privința funcționării și utilizării sistemelor de măsurare cu surse radioactive încorporate;

4. să fie instruit în privința modului de lucru al obturatorului sursei;

5. să fie instruit corespunzător pentru a acționa în caz de incident radiologic;

6. să aibă la dispoziție manualul de operare cu instrucțiunile și procedurile de lucru, de verificare și mentenanță pe care trebuie să le aplice.

Cerințe privind activitatea și pregătirea personalului de service și întreținere

Art. 23. — (1) Persoanele implicate în activitatea de service și întreținere trebuie să fi absolvit un curs de radioprotecție aprobat de CNCAN.

(2) Persoanele implicate în activitatea de service și întreținere trebuie să facă dovada absolvirii unui curs de specialitate, de preferință la producătorul instalațiilor pentru care desfășoară această activitate.

(3) Persoanele implicate în activitatea de service și întreținere trebuie să posede permise de exercitare, valabile, eliberate de CNCAN.

Atribuțiile și responsabilitățile personalului operator

Art. 24. — Personalul operator are următoarele atribuții și responsabilități:

1. să își însușească temeinic cunoștințele necesare desfășurării activității lor, prevederile din norme, regulamente, procedurile sau instrucțiunile aplicabile la activitatea pe care o desfășoară, precum și modul de utilizare a echipamentului individual de protecție și a sistemului de dozimetrie individuală;

2. să respecte instrucțiunile și dispozițiile persoanei responsabile cu securitatea radiologică, sub a cărei supraveghere își desfășoară activitatea;

3. să lucreze cu atenție pentru a evita provocarea unor incidente;

4. să respecte măsurile de protecție individuală, măsurile de securitate a instalațiilor și să utilizeze echipamentul individual de protecție în conformitate cu prevederile normelor, regulamentelor și instrucțiilor făcute;

5. să nu schimbe de la locul lor sau să aducă modificări la mijloacele destinate securității și protecției, fără aprobarea prealabilă a responsabilului cu securitatea radiologică;

6. să nu efectueze din proprie inițiativă operațiuni sau manipulări care ar putea afecta securitatea proprie, a restului personalului expus profesional din cadrul unității, a populației și mediului înconjurător;

7. să anunțe de îndată responsabilul cu securitatea radiologică despre orice defecțiune sau situație pe care a observat-o și care ar putea antrena supraradierea/contaminarea proprie ori a restului personalului, în vederea aplicării măsurilor de remediere;

8. să anunțe de îndată responsabilul cu securitatea radiologică despre pierderea sau sustragerea oricărei surse de la locul său de muncă ori din alte părți;

9. să anunțe de îndată responsabilul cu securitatea radiologică despre incidentul care a survenit la locul său de muncă sau despre incidentul observat la alt loc de muncă și să participe, conform sarcinilor ce-i revin prin planul de intervenție, la localizarea ori lichidarea acestuia.

CAPITOLUL VII

Cerințe privind asigurarea calității

Art. 25. — (1) În conformitate cu prevederile art. 18 alin. (1) lit. k) din Legea nr. 111/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în activitatea nucleară desfășurată, titularul de autorizație sau de certificat de înregistrare trebuie să instituie și să mențină un sistem controlat de management al calității în conformitate cu reglementările specifice de asigurare a calității emise de CNCAN și trebuie să se asigure că atât furnizorii de produse și servicii, cât și subfurnizorii acestora, în lanț, instituie și mențin propriul lor sistem controlat de management al calității.

(2) Toate activitățile de procurare, utilizare, verificare, control și calibrare a sistemelor cu surse de radiații, precum și cele de intervenții, service, dezafectare, ambalare, transport, de gestiune, evidență, anunțări și raportări, prevăzute de normele în vigoare, vor fi procedurate și implementate o dată cu sistemul de management al calității menționat la alin. (1).

(3) Sunt obligatorii instituirea și menținerea unui program de verificări și lucrări de întreținere și service care trebuie să țină seama de recomandările producătorului și ale furnizorului surselor și sistemelor de măsurare. Acest program va conține cel puțin următoarele:

a) verificările de rutină care se execută la începutul programului de lucru. Aceste verificări sunt executate de operatori conform procedurilor sau instrucțiunilor menționate la alin. (2). Orice defecțiune depistată în funcționarea sistemului de măsurare va fi anunțată responsabilului cu securitatea radiologică;

b) verificările periodice executate conform cerințelor din manualul de operare, conform procedurilor din reglementările specifice sau condițiilor din autorizația eliberată de CNCAN. Aceste verificări se fac de către unități de service specializate și autorizate de CNCAN. Buletinele de verificare emise de aceste unități sunt înregistrări permanente ale sistemului de calitate și se păstrează în cartea tehnică a sistemului aflată în grija responsabilului cu securitatea radiologică;

c) orice sistem declarat necorespunzător la verificările de rutină sau la cele periodice trebuie scos de îndată din funcțiune, etichetat ca „neconform” și nu va fi utilizat decât după reparare și după o nouă verificare prin unitățile autorizate de CNCAN, conform prevederilor Legii nr. 111/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(4) Pentru fiecare sistem de măsurare cu surse de radiații menționat la art. 1 se constituie și se menține câte o carte tehnică a acestuia, care reprezintă o înregistrare permanentă ce se păstrează pe toată durata de viață a sistemului de măsurare. Cartea tehnică este păstrată de responsabilul cu securitatea radiologică și trebuie să cuprindă, după caz:

- a) documentele de proveniență a sistemului;
- b) manualul de operare;
- c) manualul de service și mentenanță;
- d) procesul-verbal de instalare/montare și punere în funcțiune și buletinul de verificare după punerea în funcțiune;
- e) evidența tuturor intervențiilor de mentenanță, service sau reparare capitală efectuate;
- f) toate modificările sau adaptările efectuate;
- g) schimbările de amplasament, reinstalare, montare etc.;
- h) verificările periodice efectuate și buletinele de verificare emise;
- i) inventarul complet al sistemului.

CAPITOLUL VIII

Utilizarea și condițiile de operare

SECȚIUNEA 1

Debitele de doză în aria de operare a sistemului de măsurare și măsuri de radioprotecție

Măsurarea debitului dozei

Art. 26. — (1) În cazul în care sunt utilizate surse care emit radiații fotonice cu energia mai mare de 20 keV sau neutroni, debitul dozei va fi determinat ca debit ambiental.

(2) Dacă energia radiației fotonice nu depășește 20 keV sau sursa emite radiații beta, debitul dozei va fi determinat ca debit direcțional.

Debitele maxime de doză admise

Art. 27. — (1) Pentru sistemele exceptate de la autorizare echivalentul debitului de doză ambiental $H^*(10)$ și echivalentul de doză direcțional $H'(0,07 \Omega)$, oricare ar fi direcția, nu trebuie să depășească $1 \mu\text{Sv/h}$ la o distanță de 0,10 m de orice suprafață accesibilă a instalației.

(2) Pentru sistemele care necesită înregistrarea sau autorizarea fără a presupune amenajări speciale, ecranul aparatului va fi astfel proiectat sau instalarea aparatului astfel făcută încât debitul echivalentului de doză în punctele accesibile persoanelor neexpuse profesional să nu depășească următoarele valori:

- a) $2,5 \mu\text{Sv/h}$ la locurile de muncă permanente;
- b) $7,5 \mu\text{Sv/h}$ la alte locuri accesibile;
- c) $25 \mu\text{Sv/h}$ la acele puncte ale locurilor de muncă permanente, care pot fi atinse cu mâna (în care ajung mâinile);
- d) ecranele de protecție ori dispozitivele distanțiere prevăzute trebuie să asigure limitarea corespunzătoare a debitului de doză la locul operatorului;
- e) în cazurile specificate mai sus nu sunt necesare ecrane de protecție atunci când distanța dintre suprafața exterioară a ansamblului sursă detector și punctul în care debitul echivalentului de doză ajunge să satisfacă cerințele de limitare [lit. a) și b) de mai sus] este mai mică sau egală cu 0,5 m, astfel încât este exclusă posibilitatea expunerii întregului corp;
- f) dispozitivele distanțiere necesare pentru a fi îndeplinite cerințele de limitare a dozei specificate la lit. b) trebuie să fie marcate suplimentar cu simbolul pericol de radiații ionizante, în conformitate cu ISO 361.

(3) Pentru sistemele care necesită amenajări speciale în vederea autorizării, ecranele de protecție trebuie să asigure o limită a dozei efective de 20 mSv/an pentru personalul expus profesional și de 1 mSv/an pentru persoanele din populație.

(4) La sistemele mobile sau portabile valoarea debitului echivalentului de doză la suprafața exterioară nu va depăși valoarea de $100 \mu\text{Sv/h}$, iar la 1 m de aceasta valoarea de $3 \mu\text{Sv/h}$.

Măsuri de radioprotecție

Art. 28. — (1) Pentru sistemele exceptate de la autorizare, la care radioprotecția este asigurată prin construcția sistemului, utilizatorul are obligația de a lua toate măsurile care se impun, astfel încât acesta să fie utilizat la parametrii prevăzuți în cartea tehnică a aparatului, și de a asigura efectuarea verificărilor tehnice periodice de către o societate autorizată, pentru a se asigura că acesta lucrează în condiții prestabilite.

(2) Pentru sistemele care necesită înregistrarea sau autorizarea fără a presupune amenajări speciale suplimentare față de măsurile luate prin construcție, radioprotecția trebuie realizată și prin următoarele măsuri obligatorii:

- a) interzicerea lucrului permanent în zona în care debitul dozei depășește $5 \mu\text{Sv/h}$;
- b) interzicerea staționării mai mult de o oră pe zi în zona în care sursa produce un debit al dozei mai mare de $5 \mu\text{Sv/h}$;
- c) elaborarea de proceduri adecvate pentru personalul operator și de întreținere, dacă există cerințe de operare sau întreținere în zona în care debitul de doză depășește $5 \mu\text{Sv/h}$, astfel încât debitele de doză să nu conducă la expuneri care să depășească limitele autorizate; personalul operator și de întreținere trebuie să fie instruit corespunzător și să poarte dozimetre individuale digitale cu prag de alarmare.

(3) Pentru sistemele care necesită amenajări speciale în vederea autorizării, ecranele de protecție trebuie să asigure o limită a dozei efective de 20 mSv/an pentru personalul expus profesional și de 1 mSv/an pentru persoanele din populație.

(4) Se vor efectua măsurări conform prevederilor art. 25, iar debitele de doză trebuie să se încadreze în limitele prevăzute la art. 26 din prezentele norme.

SECȚIUNEA a 2-a

Verificarea etanșeității

Art. 29. — (1) Verificarea etanșeității surselor închise ce echipează sistemele de măsurare se efectuează în conformitate cu prevederile SR ISO 9978/1996.

(2) Metoda de verificare cu ștergere prin tamponare și criteriile de acceptare sunt în conformitate cu prevederile cap. 5.3 al SR ISO 9978/1996.

(3) Verificarea prin ștergere umedă a surselor închise se face:

a) înainte instalării sistemului de măsurare;
b) de fiecare dată când sursa sau alte componente sunt demontate pentru operațiuni de întreținere sau de reparații;

c) ori de câte ori există suspiciuni că mediul în care lucrează sistemul poate coroda învelișul sursei, deoarece pot apărea scurgeri, inclusiv contaminare;

d) periodic, la intervale de cel puțin 6 luni sau conform cerințelor stabilite de CNCAN în procesul de autorizare;

e) ori de câte ori este reamplasată sau înlocuită sursa.

(4) Verificarea etanșeității prin ștergere umedă trebuie făcută pe suprafața sursei închise sau pe zone învecinate acesteia. Verificările se fac de către laboratoare de măsurări desemnate de CNCAN, unități de specialitate autorizate de CNCAN să manipuleze surse de radiații.

(5) În cazul în care se constată un debit al dozei mai mare decât cel prevăzut într-o funcționare în condiții normale, verificarea se va face pe părțile apropiate care pot fi contaminate cu substanțe radioactive, în cazul în care s-ar produce scurgeri radioactive;

(6) Se exceptează de la verificarea etanșeității prin ștergere umedă sursele de radiații care conțin gaze radioactive.

Art. 30. — În cazul în care scurgerile radioactive ale unei surse închise sunt mai mari decât 185 Bq, care pot conduce la contaminări ce depășesc limitele de acceptabilitate prevăzute de SR ISO 9978/1996, titularul de autorizație:

1. va înlocui sursa și va notifica la CNCAN, în termen de 24 de ore, înlocuirea sursei;

2. va preda sursa deteriorată ca deșeu radioactiv la o unitate autorizată de preluare a deșeurilor radioactive și va notifica CNCAN, în termen de 24 de ore, predarea acesteia.

CAPITOLUL IX

Regimul de autorizare

SECȚIUNEA 1

Cerințe prealabile

Art. 31. — Exceptarea de la autorizarea utilizării a sistemelor de măsurare ce utilizează surse radioactive sau generatori de radiații ionizante se realizează în condițiile prevederilor art. 8 și 9 din Normele fundamentale de securitate radiologică. Aceasta se specifică în autorizația de securitate radiologică a produsului respectiv, eliberată de CNCAN.

Art. 32. — Autorizarea sistemelor de măsurare ce utilizează surse radioactive sau generatori de radiații ionizante se realizează în conformitate cu prevederile Legii nr. 111/1996, republicată, cu modificările și completările

ulterioare, și ale Normelor de securitate radiologică — Proceduri de autorizare.

Art. 33. — Sistemul de autorizare se realizează prin:

- înregistrare;
- autorizare care nu necesită amenajări speciale;
- autorizare în condițiile în care sunt necesare amenajările speciale.

Art. 34. — (1) Fiecare sistem de măsurare cu surse de radiații trebuie să posede autorizație de securitate radiologică pentru produs (ASR).

(2) Solicitarea și obținerea autorizației de securitate radiologică pentru produs se fac în conformitate cu prevederile art. 14—18, 47—57, 59—61 din Normele de securitate radiologică — Proceduri de autorizare.

(3) Prin autorizația de securitate radiologică pentru produs se stabilește de către CNCAN regimul ulterior de autorizare a sistemului de măsurare prevăzut la art. 1 și care poate fi:

- exceptare de la autorizarea deținerii și utilizării;
- autorizare prin înregistrare când nu necesită amenajări speciale, iar activitatea surselor utilizate este sub limita stabilită prin reglementări;
- autorizare, cu sau fără amenajări suplimentare, în funcție de riscul radiologic asociat sistemului de măsurare.

Art. 35. — Activitățile de producere, import, export, transfer și manipulare a sistemelor de măsură cu surse de radiații necesită obținerea unei autorizații eliberate de CNCAN, chiar dacă utilizarea și deținerea sistemelor de măsurare cu surse de radiații este exceptată de la autorizare prin autorizația de securitate radiologică obținută conform prevederilor art. 31.

SECȚIUNEA a 2-a

Înregistrarea și documentația tehnică necesară înregistrării

Art. 36. — Sunt supuse autorizării prin înregistrare în vederea utilizării sistemele de măsurare ce utilizează surse radioactive sau generatori de radiații ionizante care nu pot fi exceptate de la regimul de autorizare și care îndeplinesc cel puțin una dintre condițiile:

a) conțin surse alfa sau beta active care nu necesită prezența permanentă a unui operator;

b) conțin surse gama active, a căror activitate nu depășește 3,7 GBq și care nu necesită prezența unui operator;

c) conțin generatori de radiații care nu necesită prezența permanentă a unui operator, iar dacă prezența acestuia este necesară, nu are acces și nu este necesar accesul în fasciculul direct de radiație în timpul procesului normal de lucru;

d) sunt astfel clasificate prin autorizația de securitate radiologică pentru produs.

Art. 37. — Cererea de înregistrare trebuie să cuprindă informațiile prevăzute la art. 57 din Normele de securitate radiologică — Proceduri de autorizare.

Art. 38. — (1) Pentru sistemele care sunt supuse înregistrării documentația se va întocmi în conformitate cu prevederile art. 58 din Normele de securitate radiologică — Proceduri de autorizare.

(2) Documentația tehnică pentru autorizarea prin înregistrare va specifica, după caz, tipul sistemului de măsurare, tipul sursei sau generatorului de radiații ionizante, numărul de sisteme, varianta constructivă, componența, parametrii maximi, datele de identificare, anul fabricației, producătorul, furnizorul, data achiziționării,

utilizarea specifică ce urmează a i se da, localizarea, regulamentul de lucru, măsurile de radioprotecție.

(3) Documentația trebuie să fie însoțită de o copie a documentelor care să ateste proveniența și, după caz, o copie a testelor de acceptabilitate realizate de producător sau de montator.

(4) Documentația va conține și datele persoanei responsabile cu securitatea radiologică, cu menționarea numărului și nivelului permisului de exercitare eliberat de CNCAN, pregătirea generală și pregătirea specifică în domeniul nuclear.

Art. 39. — Eliberarea certificatului de înregistrare precedă desfășurarea activității de utilizare a sistemelor de măsurare.

SECȚIUNEA a 3-a

Autorizarea și documentația tehnică necesară autorizării

Art. 40. — Sunt supuse autorizării în vederea utilizării sistemele de măsurare ce utilizează surse radioactive sau generatori de radiații ionizante care depășesc limitele de exceptare și cele de înregistrare prevăzute la art. 36.

Art. 41. — Cererea de autorizare a utilizării sistemelor de măsurare ce conțin surse radioactive sau generatori de radiații ionizante trebuie să conțină informațiile prevăzute la art. 57 din Normele de securitate radiologică — Proceduri de autorizare.

Art. 42. — (1) Documentația tehnică necesară autorizării utilizării sistemelor de măsurare ce utilizează surse radioactive sau generatori de radiații ionizante va fi întocmită în conformitate cu prevederile art. 62 din Normele de securitate radiologică — Proceduri de autorizare.

(2) Documentația tehnică necesară autorizării, pe faze, a utilizării sistemelor de măsurare ce au în componență surse radioactive sau generatori de radiații ionizante va fi întocmită în conformitate cu prevederile art. 63 și 64 din Normele de securitate radiologică — Proceduri de autorizare.

Art. 43. — Documentația tehnică va conține declarația de expertizare și acceptare a acesteia, semnată de către expertul acreditat menționat în cerere, iar declarațiile din documentația tehnică vor fi susținute cu copii ale documentelor doveditoare.

CAPITOLUL X

Scoaterea din funcțiune, încetarea activității și dezafectarea sistemelor de măsurare cu surse închise de radiații și generatori de radiații

SECȚIUNEA 1

Cerințe generale

Art. 44. — La scoaterea din funcțiune și încetarea activității, titularul de autorizație are obligația de a concepe și de a pune în practică un plan de dezafectare și de a solicita la CNCAN, dacă este cazul, eliberarea autorizației de dezafectare, în condițiile art. 41 și 73 din Normele de securitate radiologică — Proceduri de autorizare.

Art. 45. — Operațiunile de scoatere din funcțiune a sistemelor de măsurare cu surse radioactive se vor efectua numai de către unități autorizate de CNCAN, în conformitate cu prevederile Legii nr. 111/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale Normelor de securitate radiologică — Proceduri de autorizare.

SECȚIUNEA a 2-a

Depozitarea intermediară

Art. 46. — La scoaterea din funcțiune a unui sistem de măsurare care conține surse închise de radiații sunt necesare:

1. înaintea începerii lucrărilor de scoatere din funcțiune obturatorul sursei de radiații trebuie blocat în poziția închis;

2. sursa de radiații trebuie menținută în propriul container, închis în condiții de depozitare, prevăzut cu semne de avertizare adecvate;

3. demontarea și verificarea sistemului de măsurare după demontare trebuie făcute de o unitate autorizată de CNCAN pentru manipularea acestora, conform prevederilor Legii nr. 111/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

4. ecranarea locului de depozitare trebuie astfel realizată încât doza efectivă dată de sursele radioactive pentru persoanele din populație să nu depășească 1 mSv/an;

5. dova în exteriorul depozitului de surse nu trebuie să depășească 2,5 μSv/h;

6. sursele de radiații care nu mai pot fi utilizate vor fi predate ca deșeuri radioactive la o unitate autorizată și se va notifica la CNCAN predarea acestora.

SECȚIUNEA a 3-a

Renunțarea la sursele de radiații

Art. 47. — Materialele radioactive, echipamentele și bunurile care au fost contaminate cu substanțe radioactive care nu se pot decontamina sunt considerate deșeuri radioactive.

Art. 48. — În cazul în care sistemele de măsurare sunt scoase din funcțiune și nu mai sunt utilizate, sursele radioactive fie se vor returna la furnizor, fie se vor casa și se vor preda ca deșeuri radioactive la o unitate special autorizată.

Art. 49. — Dacă durata de viață prescrisă de producător pentru sursele radioactive nu a expirat, acestea pot fi utilizate pentru alte aplicații sau transferate altor utilizatori autorizați numai în baza unei autorizații corespunzătoare eliberate de CNCAN în conformitate cu prevederile legii.

Art. 50. — Înaintea transferului surselor trebuie efectuat testul de etanșeitate pentru surse închise prin metoda ștergerii umede, conform prevederilor SR ISO 9987/1996, de către o unitate autorizată de CNCAN conform prevederilor legii.

Art. 51. — Orice renunțare la sursele radioactive fie prin transfer în vederea utilizării, fie prin predare la o unitate special autorizată se va face după notificarea la CNCAN și obținerea autorizațiilor prevăzute de lege.

SECȚIUNEA a 4-a

Încetarea activității

Art. 52. — La încetarea activității titularul de autorizație trebuie să conceapă și să pună în practică un plan de dezafectare autorizat, dacă este cazul.

Art. 53. — (1) Titularul de autorizație trebuie să transfere sursele la utilizatori autorizați, pe baza unei autorizații specifice, sau să le predea unei unități special autorizate;

(2) Deșeurile radioactive rezultate ca urmare a decontaminării se vor preda la o unitate special autorizată.

Art. 54. — Titularul de autorizație trebuie să decontamineze, dacă este cazul, spațiile pe care le-a utilizat până la limita de scoatere de sub regimul de autorizare.

Art. 55. — În cazul în care sistemele de măsurare utilizează generatori de radiații ionizante, la dezafectarea instalației titularul de autorizație fie va reține tubul generator de radiații, fie îl va transfera altor utilizatori, în condițiile prevăzute de lege și potrivit reglementărilor în vigoare, fie îl va casa și îl va distruge.

Art. 56. — Pentru scoaterea din evidența CNCAN titularul de autorizație trebuie să transmită o adresă cu precizarea datelor titularului de autorizație și datele de identificare a sistemului autorizat, însoțită de următoarele documente:

- a) copie de pe procesul-verbal de casare a instalației;
- b) copie de pe documentele de transfer al surselor sau generatorilor de radiații în condițiile prevederilor art. 52 și 54;
- c) avizul sanitar de încetare a activității, eliberat de direcția de sănătate publică teritorială — laboratorul de igiena radiațiilor nucleare, numai pentru sistemele cu surse închise de radiații ionizante care posedă autorizație de utilizare-funcționare.

Art. 57. — Notificarea încetării activității se va face în conformitate cu formularele nr. 6 sau 7, după caz, din anexa nr. 1 la Normele de securitate radiologică — Proceduri de autorizare.

SECȚIUNEA a 5-a

Dezafectarea

Art. 58. — Autorizația de dezafectare se va solicita numai pentru sistemele de măsurare care utilizează surse închise de radiații gama cu activitate mai mare de 37 GBq sau surse de neutroni utilizate pentru activare.

Art. 59. — (1) Pentru sistemele de măsurare care nu se încadrează în prevederile art. 42 din Normele de securitate radiologică — Proceduri de autorizare, nu este necesară autorizația de dezafectare.

(2) Dezafectarea trebuie efectuată prin intermediul unei unități cu autorizație de manipulare corespunzătoare.

Art. 60. — Documentația necesară eliberării autorizației de dezafectare se va întocmi în conformitate cu prevederile art. 73 din Normele de securitate radiologică — Proceduri de autorizare.

CAPITOLUL XI

Dispoziții finale și tranzitorii

Art. 61. — Prezentele norme intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. 62. — Autorizațiile și certificatele de înregistrare eliberate de CNCAN până la apariția prezentelor norme rămân valabile până la expirarea acestora, dar nu mai mult de 1 ianuarie 2007.

Art. 63. — Nerespectarea prevederilor prezentelor norme atrage sancțiuni administrative, disciplinare, contravenționale sau penale.

Art. 64. — Anexele nr. 1, 2, 3 și 4 fac parte integrantă din prezentele norme.

*ANEXA Nr. 1
la norme*

DEFINIȚII

1. *Sistem de măsurare cu surse de radiații* — dispozitiv de măsurare, control sau detecție care utilizează radiația emisă de una sau mai multe surse radioactive ori generatori de radiații. Sistemul conține de regulă un bloc emițător și un bloc receptor care pot fi distincte și independente sau pot constitui un singur bloc emițător — detector.

2. *Bloc emițător* — parte a sistemului care conține sursele de radiații sau generatorul de radiații și asigură cerințele de securitate radiologică și radioprotecție prevăzute de reglementările în vigoare.

3. *Bloc detector* — parte a sistemului de măsurare care conține detectorul de radiații și anexele acestuia.

4. *Dispozitiv de colimare* — un dispozitiv care delimitează unul sau mai multe fascicule utile, a căror secțiune în planul detectorului nu depășește secțiunea acestuia sau a ecranelor absorbante care îi sunt asociate prin construcție.

5. *Fascicul util* — partea din fasciculul de radiație provenit de la sursa de radiații care trece prin fereastra, apertura, conul sau alte dispozitive de colimare ale blocului detector.

6. *Dispozitiv de obturare a fasciculului util (obturator)* — dispozitiv ce are rolul de a intercepta fasciculul de radiații și de a asigura o valoare a debitului echivalentului de doză în limitele prevăzute de reglementările în vigoare atunci când este în poziția închis.

7. *Densimetru/grosimetru* — sistem de măsurare destinat măsurării densității/grosimii medii a unui material omogen sau amestec eterogen, într-o configurație definită, utilizând variația atenuării sau retroîmprăștierea radiației ionizante.

8. *Cap de măsurare* — subansamblul care cuprinde sursele de radiații din blocul emițător, detectorii de radiații din blocul detector și dispozitivele asociate.

9. *Subansamblul electronic de măsurare* — acea parte a sistemului de măsurare care, prin intermediul dispozitivelor electrice și electronice, preia și prelucrează mărimile electrice furnizate de sistemul de detecție și furnizează mărimi electrice ce urmează a fi convertite în valori ale mărimii măsurate.

10. *Acuratețe* — Gradul de conformitate al valorii indicate prin măsurare cu o valoare standard recunoscută sau cu o valoare ideală.

NOTĂ:

1. De obicei ea se exprimă în termenii variabilei măsurate, procentual din intervalul de măsurare, procentual din limita superioară a valorii măsurate sau procentual din valoarea măsurată.
2. Se poate exprima și statistic, de exemplu: $\pm 2\sigma$

11. *Reproductibilitatea* — gradul de concordanță între valorile măsurate pentru un număr de măsurări ale

semnalelor de ieșire, realizate în același interval, pentru aceleași valori ale mărimilor de intrare, în aceleași condiții de operare.

12. *Rezoluția* — cea mai mică modificare a valorii mărimii măsurate, susceptibilă de a fi observată sau detectată. Trebuie ținut cont de natura statistică a semnalului și de influența tuturor tehnicilor de eșantionare utilizate. Este recomandabilă normarea datelor de eșantionare pentru a ține cont de efectele de filtrare a semnalului și de timpul de măsurare.

13. *Timpul mediu de răspuns (constanta de timp)* — timpul necesar atingerii pentru prima dată a 63,2% din valoarea medie finală din valoarea prescrisă a fi măsurată, în regim stabilizat. Timpul necesar pentru a produce o variație pe scala aparatului trebuie să fie de 10 ori mai mic decât timpul necesar atingerii regimului stabilizat.

14. *Timpul mediu de atingere a regimului stabilizat* — timpul minim necesar în care mărimea măsurată atinge valoarea medie prescrisă și variază în jurul valorii medii și domeniul $\pm 2\sigma$.

15. *Domeniu efectiv de măsurare* — acea parte din domeniul nominal în care măsurarea poate fi realizată în limitele de erori cunoscute.

16. *Interval de măsurare* — diferența algebrică dintre valorile maxime și minime ale variabilei măsurate.

17. *Domeniu de utilizare* — domeniu de valori pe care le poate lua o mărime de influență, în condițiile satisfacerii prescripțiilor referitoare la erorile de funcționare.

18. *Valoare convențional adevărată* — cea mai bună valoare care poate fi obținută pentru mărimea măsurată și utilizată ca etalon pentru scopul propus.

19. *Liniaritate* — gradul de compatibilitate al curbei de etalonare și o dreaptă arbitrară. Măsoară ecartul maxim dintre curba medie de etalonare și linia dreaptă aleasă arbitrar. Valoarea liniarității califică semnalul de ieșire.

20. *Instabilitate* — variația semnalului final de ieșire menținând condițiile de referință constante în interiorul domeniului efectiv de măsurare.

Se disting următoarele tipuri de instabilități:

a) fluctuații statistice ale semnalului final de ieșire; acestea trebuie să se încadreze în intervalul $\pm 2\sigma$;

b) instabilitate electrică (variația semnalului de ieșire atunci când toate mărimile de influență sunt menținute constante);

c) deriva (instabilitatea provocată de alte cauze decât cele de natură statistică datorată radiației incidente). Deriva poate fi:

- pe termen lung (observată pe o perioadă de o zi sau un an, excluzând efectele activității sursei);

- pe termen scurt (provocată de cauze exterioare, de exemplu: fenomene de coroziune, uzura pereților recipientelor, depuneri de materiale pe pereții recipientelor);

- datorată descreșterii activității sursei de radiații.

*ANEXA Nr. 2
la norme*

ÎNCERCĂRI DE TIP ȘI DE PERFORMANȚĂ

1. Încercări de tip

Încercările de tip se efectuează pentru toate caracteristicile sistemului de măsurare care utilizează surse radioactive sau generatori de radiații ionizante în vederea determinării performanței și cuantificării surselor de incertitudini globale ale sistemului.

Încercările de tip se execută la omologarea produsului și ori de câte ori intervin modificări ale acestuia.

Rezultatele încercărilor de tip trebuie analizate în termenii criteriilor de performanță, care constau în evaluarea incertitudinii globale a sistemului. Incertitudinea globală a sistemului trebuie să se încadreze fie în cerințele standardelor ISO 7205/1986, IEC 60692/1999 și IEC 1336/1996, fie în cerințele aprobate de organismul de reglementare și procesul de autorizare.

Încercările de tip se efectuează de producător prin laboratoarele de încercări desemnate pentru domeniul nuclear de autoritatea de reglementare pentru efectuarea acestora.

2. Încercări de performanță

Prin încercările de performanță se verifică și se atestă că este îndeplinit și menținut criteriul de acuratețe al sistemului de măsurare.

De regulă se fac 3 tipuri de încercări de performanță, și anume:

2.1. Încercări de acceptanță

1. Încercările de acceptare a performanței trebuie să demonstreze că sunt îndeplinite și menținute cerințele esențiale referitoare la performanță, iar rezultatele trebuie să confirme datele obținute la încercările de tip.

2. Rezultatele încercărilor trebuie să satisfacă criteriul de acuratețe globală a sistemelor de măsurare, recomandat de standardele în vigoare.

3. Încercările de acceptare a performanței se efectuează anual, în condițiile aprobate de organismul de reglementare, de către o unitate acreditată de CNCAN să manipuleze tipurile de sisteme supuse încercărilor.

2.2. Încercări de rutină

1. Încercările de rutină reprezintă mijlocul de verificare a preciziei și acurateței sistemului de măsurare.

2. Încercările trebuie să se facă cu regularitate de utilizatorul sistemului (zilnic, săptămânal sau lunar).

2.3. Încercări de asigurare a calității

Acestea se referă la încercările din cadrul sistemului de calitate, implementat, al utilizatorului și se referă la următoarele:

1. verificările tehnice ale sistemului de măsurare;

2. verificările de rutină care se execută la începutul programului de lucru;

3. verificările periodice executate conform cerințelor din manualul de operare, conform procedurilor și reglementărilor specifice sau condițiilor din autorizație.

ÎNCERCĂRILE

sistemelor de măsurare cu surse de radiații în conformitate cu recomandările IEC 60692/1999, IEC 1336, ISPO 7205, STAS 9989/1-86 și specificațiile tehnice ale producătorului (NTP)

Nr. Crt.	Caracteristică	Cerință	Procedură de încercare	Încercare			
				Tip	Performanță		
(1)	(2)	(3)	(4)		(5)	(6)	(7)
					Accep- tanță	Rutină	AQ
1.	Componentă sistem de măsurare	NTP	NTP	X	X		
2.	Date de identificare a părților componente ale sistemului	NTP	NTP	X	X		X
3.	Verificarea marcării individuale	8 ISO7205	9 ISO7205	X	X		X
4.	Clasificării instalației	3.1 STAS 9989/1-86	3.1 STAS 9989/1-86	X	X		
5.	Funcționare sistem de obturare (obturator)	3.1 STAS 9989/1-86 și NTP	3.1 STAS 9989/1-86 și NTP	X	X	X	X
6.	Ecrane de protecție	3.1 STAS 9989/1-86	7.1 STAS 9989/1-86	X	X	X	X
7.	Etanșitate surse	5.3 SR ISO 9978	5.3 SR ISO 9978	X	X		X
8.	Măsurarea debitului echivalentului de doză	Tabel 3 ISO 7205 5.6. STAS9989/ 1-86	7.2. ISO 7205 7.1. STAS9989/ 1-86	X	X		X
9.	Calibrarea instalație	NTP	NTP	X	X		X
10.	Liniaritatea răspuns și eroare de bază	4.6. IEC 60692	4.6. IEC 60692	X	X	X	X
11.	Domeniul efectiv de măsură	4.12. IEC60692	4.12. IEC60692	X	X	X	X
12.	Etalonarea liniarității	2.2.1.6.3.a IEC 1336	2.2.1.6.3.a IEC 1336	X	X		X
13.	Timp mediu de stabilizare	4.4 IEC 60692	4.4 IEC 60692	X	X		X
14.	Timp de răspuns	4.4 IEC 60692	4.4 IEC 60692	X	X		X
15.	Anduranță	Tabel 4 ISO 7205	7.4. ISO 7205	X			
16.	Rezistența la condiții adverse	6.4 ISO 7205	7.5 ISO 7205	X			
17.	Reproductibilitatea măsurărilor	4.2.4. IEC 60692	4.2.4. IEC 60692	X	X	X	X
18.	Influența variației tensiunii de alimentare	4.2.2. IEC 60692	4.2.2. IEC 60692	X	X		X
19.	Încercare la vibrații	7.2.2 STAS9989/ 1-86	7.2.2 STAS9989/ 1-86	X	X		
20.	Încercarea rezistenței la coroziune	7.4. STAS9989/ 1-86	7.4.1.și 7.4.2 STAS9989/ 1-86	X			

NTP – Nota Tehnică a Producătorului

*) Anexa nr. 3 este reprodusă în facsimil.

ÎNREGISTRĂRILE
efectuate la primul control sau/și control operațional
pentru sistemele de măsurare cu surse de radiații

I. DATE DE IDENTIFICARE

I – 1. Denumirea instituției: _____

I – 2. Adresa laboratorului: _____

I – 3. Telefon/facsimil/e-mail: _____

I – 4. Numărul autorizației: _____

I – 5. Numele și calificarea responsabilului cu radioprotecția acreditat: Nume: _____
Grad: _____

Certificare: _____

Experiență: _____

_____

_____

I – 6. Numele și calificarea experților acreditați angajați:

Nume: _____

Nume: _____

Grad: _____

Grad: _____

Certificare: _____

Certificare: _____

Experiență: _____

Experiență: _____

_____

_____

_____

_____

I – 7. Numele și titlul persoanei împuternicite să reprezinte persoana juridică inspectată:

_____

_____

*) Anexa nr. 4 este reprodusă în facsimil.

II. VERIFICAREA SECURITĂȚII

II - 1. Echipamente cu surse închise încorporate.

Descriere	Radionuclid	Activitatea maximă	Număr
Producător: _____ Tipul radiației (α , β , γ , neutroni): _____ Model nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____ Serie nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____			
Producător: _____ Tipul radiației (α , β , γ , neutroni): _____ Model nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____ Serie nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____			
Producător: _____ Tipul radiației (α , β , γ , neutroni): _____ Model nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____ Serie nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____			
Producător: _____ Tipul radiației (α , β , γ , neutroni): _____ Model nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____ Serie nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____			
Producător: _____ Tipul radiației (α , β , γ , neutroni): _____ Model nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____ Serie nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____			
Producător: _____ Tipul radiației (α , β , γ , neutroni): _____ Model nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____ Serie nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____			
Producător: _____ Tipul radiației (α , β , γ , neutroni): _____ Model nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____ Serie nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____			

Producător: _____ Tipul radiației (α , β , γ , neutroni): _____ Model nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____ Serie nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____			
Producător: _____ Tipul radiației (α , β , γ , neutroni): _____ Model nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____ Serie nr. dispozitiv: _____ Sursă: _____			
Se compară echipamentele și sursele cu descrierea din solicitarea de autorizare și specificațiile din proiect (A.S.R.). Se notează eventualele diferențe și se vor preciza standardele în baza cărora au fost construite sursele și/sau dispozitivele:			
_____ _____			

II - 2. Generatori de neutroni – acceleratori

Producător	Model număr	Serie număr	Nucleu țintă

Se compară generatorul de neutroni cu descrierea din cererea de autorizare și specificația din proiect (A.S.R.). Se notează diferențele și se precizează în baza cărora au fost executate (construite) dispozitivele: _____

_____

II - 3. Depozitul de surse

Se vor descrie diferențele sau modificările față de cele aprobate de autoritatea de reglementare (C.N.C.A.N.) care au fost luate în considerare la protecția împotriva incendiilor, controale, etc.): _____

_____

_____

a) Înainte de efectuarea modificărilor evaluarea securității a fost efectuată de un expert acreditat?		Da	Nu
b) Protecția surselor și generatorilor față de condițiile	Prevăzută?	Da	Nu

nefavorabile de mediu înconjurător (căldură, umiditate, etc.) este:	În funcțiune?	Da	Nu
c) Există sisteme de detecție și protecție împotriva incendiilor în depozitul de surse?	Prevăzute În funcțiune	Da Da	Nu Nu

II - 4. Sisteme de control al securității

a) Sistemele de control al securității pentru operațiile de radiografiere și depozitare a surselor sunt aceleași cu cele descrise în solicitarea de autorizare aprobate de către autoritatea de reglementare (C.N.C.A.N.)?		Da	Nu
b) Dacă nu, anterior modificărilor evaluarea securității a fost efectuată de către un expert acreditat ?		Da	Nu
c) Dispozitivele gama și generatorii de neutroni sunt etichetați ca sursele de radiații?	Prevăzute Lizibile Limbă locală	Da Da Da	Nu Nu Nu
d) Pentru prevenirea expunerii neintenționate este controlul mecanic (lacăt, obturatoare, yală, etc.)	Prevăzut? În funcțiune?	Da Da	Nu Nu
e) Monitoarele de radiații fixe sau portabile sunt	Prevăzute? Necesare? În funcțiune?	Da Da Da	Nu Nu Nu
f) Controlul adecvat privind producerea radiațiilor de către generatorii de radiații (timer, tensiune, curent) este:	Prevăzut? În funcțiune?	Da Da	Nu Nu

II - 5. Sisteme de avertizare

a) Dacă există semnalizări adecvate (vizibile și/sau sonore) pentru:			
i) momentul în care sursa expune (se realizează expunerea cu sursa) sunt:	Prevăzute? În funcțiune?	Da Da	Nu Nu
ii) cand generatorul de neutroni lucrează	Prevăzute În funcțiune	Da Da	Nu Nu
b) Semnele scrise de avertizare (semne scrise, afișe) sunt:	Prevăzute? Lizibile? În limba locală?	Da Da Da	Nu Nu Nu

II - 6. Implicarea conducerii privind operațiile de securitate

a) Conducerea cunoaște condițiile și limitele din autorizație?	Da	Nu	
b) Conducerea asigură personal cu nivelul de pregătire adecvat?	Da	Nu	
c) Responsabilul cu radioprotecția (RRP) este împuternicit de către conducere să oprească operațiile care se desfășoară în condițiile în care nu este asigurată securitatea?	Da	Nu	
d) Conducerea asigură resurse adecvate pentru pregătirea personalului (timp, bani, cursuri la nivel național și internațional)?	Da	Nu	
e) Conducerea asigură echipamentul de protecție adecvat?	Da	Nu	
f) Programul de revizii periodice și recomandări prevăzut de conducere este:	Programat?	Da	Nu
	Îndeplinit?	Da	Nu
i) Date privind ultimul program de revizii: _____			
ii) Situația recomandărilor: _____			

II - 7. Operații tehnice privind securitatea

a) RRP are experiență și cunoștințe adecvate (corespunzătoare)?	Da	Nu	
b) RRP are la dispoziție experți calificați?	Da	Nu	
c) RRP cunoaște cerințele organismului de reglementare (C.N.C.A.N.) și condițiile din autorizație?	Da	Nu	
d) RRP acordă suficient timp pentru această funcție (expertul nu este destul de ocupat cu alte sarcini sau nu are suficient sprijin tehnic sau de secretariat)?	Da	Nu	
e) RRP menține nivelul de cunoștințe al lucrătorilor ce utilizează surse radioactive?	Da	Nu	
f) RRP efectuează auditul referitor la îndeplinirea sarcinilor de către lucrători la locurile de muncă temporare?	Da	Nu	
g) RRP conduce (realizează) instruirea inițială și periodică a lucrătorilor?	Da	Nu	
h) RRP menține înregistrări prin care să demonstreze că este asigurată protecția lucrătorilor și a publicului?	Da	Nu	
i) dozimetria individuală	Da	Nu	
ii) dozimetria în arie	Da	Nu	
i) Există prevederi privind inventarul și gestiunea surselor	Prevăzute?	Da	Nu
	Îndeplinite?	Da	Nu

II - 8. Investigații și asigurarea calității

a) Au avut loc accidente sau incidente?		Da	Nu
b) Dacă da, au fost pregătite rapoarte de investigare ale accidentelor/incidentelor?		Da	Nu
c) Au fost revizuite evaluările de securitate sau au fost făcute având la bază incidentele sau accidentele din alte instalații similare?		Da	Nu
d) Programul scris de asigurarea calității este:	Procedurat? Implementat?	Da Da	Nu Nu
e) Lucrările de întreținere și reparații se fac în concordanță cu recomandările producătorului?	Programate Îndeplinite	Da Da	Nu Nu
f) Procedurile de reparare /întreținere?	Dezvoltate În funcțiune	Da Da	Nu Nu

III. VERIFICAREA PROTECȚIEI LUCRĂTORILOR**III - 1. Clasificarea zonelor**

a) Sunt demarcate zonele controlate?		Da	Nu
b) Semnalizările aprobate (autorizate) în punctele de acces sunt:	Prevăzute? Lizibile? În limba locală?	Da Da Da	Nu Nu Nu
c) Depozitul surselor radioactive este localizat în condiții fizice definite?		Da	Nu
i) este închis/asigurat cu chei aflate sub acces controlat?		Da	Nu
ii) avertizarea scrisă "pericol de radiații" este:	Prevăzută? Lizibilă? În limba locală?	Da Da Da	Nu Nu Nu
iii) ecrane adecvate (containere individuale, îngrădiri)?		Da	Nu
iv) rezervat numai pentru surse radioactive?		Da	Nu
d) Etichetarea ca surse de radioactive a generatorilor de neutroni	Prevăzută? Lizibilă? În limba locală?	Da Da Da	Nu Nu Nu

e) Etichetarea surselor gama ca surse radioactive este:	Prevăzută? Lizibilă? În limba locală?	Da Da Da	Nu Nu Nu
f) Sunt supravegheate zonele demarcate?		Da	Nu
g) Panourile de avertizare cu simbolul de bază pentru radiații ionizante în punctele de acces sunt:	Prevăzute? Lizibile? În limba locală?	Da Da Da	Nu Nu Nu

III - 2. Reguli locale și supravegherea

a) Sunt stabilite reguli scrise în limba română (proceduri specifice)?		Da	Nu
b) Regulile includ nivelele de investigare, nivelele autorizate și procedurile ce trebuie urmate atunci când sunt depășite aceste nivele?		Da	Nu
c) Lucrătorii sunt instruiți pentru implementarea procedurilor?		Da	Nu
d) Echipamentul este folosit conform descrierilor și condițiilor din procedura de lucru?		Da	Nu
e) Este realizată o supraveghere adecvată a lucrătorilor pentru a se asigura că regulile, procedurile, măsurile de protecție și prevederile de securitate sunt urmate?		Da	Nu
f) Proceduri specifice, operaționale și de lucru pentru:			
i) zonele controlate sunt bine definite; incluzând bariere și supraveghere la locurile de muncă temporare	Prevăzute Adecvate În funcțiune	Da Da Da	Nu Nu Nu
ii) reglarea expunerii este:	Prevăzută ? Adecvată? În funcțiune?	Da Da Da	Nu Nu Nu
iii) utilizarea dozimetrelor portabile cu prag de alarmare (avertizare) și a echipamentelor de protecție este:	Prevăzută ? Adecvată? În funcțiune?	Da Da Da	Nu Nu Nu
iv) realizarea întreținerii curente este:	Prevăzută? Adecvată? În funcțiune?	Da Da Da	Nu Nu Nu
v) menținerea supravegherii este:	Prevăzută? Adecvată? În funcțiune?	Da Da Da	Nu Nu Nu
vi) metode adecvate în cazul defectării echipamentului sau în cazul în care sursa nu poate fi retractată sau când obturatorul nu se închide sunt:	Prevăzute? Adecvate? În funcțiune?	Da Da Da	Nu Nu Nu
vii) securitatea depozitului de surse este:	Prevăzută?	Da	Nu

	Adecvată? În funcțiune?	Da Da	Nu Nu
viii) verificarea periodică a instalației se face de o firmă autorizată? Numele acesteia _____		Da	Nu

III - 3. Monitorarea

a) Există organism acreditat care să asigure dozimetria personalului?	Da	Nu
b) Există dozimetre? Tip: _____ Nr. bucăți: _____		
i) adecvate?	Da	Nu
ii) calibrate?	Da	Nu
iii) schimbate cu frecvența care este impusă?	Da	Nu
c) Expunerile personalului sunt în limitele autorizate?	Da	Nu
d) Instrumente de supraveghere personală și de arie Tip: _____ Nr. Buc. _____		
i) adecvate?	Da	Nu
ii) calibrate?	Da	Nu
iii) operaționale?	Da	Nu
iv) este efectuată verificarea operațională înainte de utilizare?	Da	Nu
v) bateriile de rezervă sunt adecvate?	Da	Nu
e) Supravegherea efectuată de organizațiile autorizate indică că ecranele sunt adecvate și debitul dozei în jurul zonei de lucru coincid cu nivelele de radiații autorizate?	Da	Nu
f) Sunt efectuate periodic teste de către organismele autorizate referitoare la scurgerile materialelor radioactive din sursele închise?	Da	Nu
g) Instrumente de control a dozelor și a contaminării		
i) adecvate?	Da	Nu
ii) calibrate?	Da	Nu
iii) operaționale?	Da	Nu
Înregistrarea măsurătorilor independente în timpul controlului:		
Tip/ model nr. instrumentului de măsurare:		
Data ultimei calibrări:		
Măsurătorile independente efectuate în timpul inspecției coincid cu rezultatele măsurătorilor efectuate de organismul autorizat?	Da	Nu
Documentarea diferențelor semnificative și propunerea unui plan de rezolvare:		
_____		
_____		
_____		

IV. VERIFICAREA RADIOPROTECȚIEI POPULAȚIEI**IV - 1. Controlul vizitatorilor**

a) Vizitatorii sunt însoțiți în aria controlată?	Da	Nu
b) La intrarea în zona controlată sunt informații corespunzătoare?	Da	Nu
c) La intrarea în zonele supravegheate se efectuează controale adecvate?	Da	Nu

IV - .2. Expunerea la surse

a) Există ecrane de protecție și alte măsuri de protecție optimizate pentru restricționarea expunerii externe a populației la sursele de radiații?	Da	Nu
b) Sunt montate echipamente adecvate de avertizare în zonele de lucru vecine cu zonele populate?	Da	Nu
c) Există prevederi privind detectarea și controlul contaminării în cazul unor scurgeri ale surselor?	Da	Nu

IV - 3. Deșeuri radioactive și eliminarea lor

a) Există prevederi referitoare la transferul surselor către STDR sau alte organisme autorizate atunci când acestea nu se mai utilizează?	Da	Nu
b) Dacă sursele nu mai sunt utilizate și sunt depozitate, titularul de autorizație are un plan adecvat de transfer sau de eliminare a surselor?	Da	Nu
c) Există prevederi privind controlul eliminării în mediu înconjurător în cazul contaminării sau scurgeri din sursele închise?	Da	Nu
d) Există prevederi pentru avertizarea durabilă în situația în care sursele irecuperabile au fost abandonate în sonde?	Da	Nu
e) Există prevederi privind notificarea adecvată despre sursele irecuperabile abandonate în sonde?	Da	Nu

IV - 4. Monitorarea expunerii populației

a) Se fac măsurători periodice ale debitului expunerii populației în zonele învecinate zonelor controlate și supravegheate de către experți calificați sau personal calificat?	Da	Nu
b) Măsurătorile arată că ecranele sunt adecvate și debitul dozei în afara zonei controlate și supravegheate coincide cu nivelele de radiații autorizate?	Da	Nu
Înregistrările măsurătorilor independente efectuate în timpul controlului:		
Tip/model nr. a aparatului de măsură:		
Data ultimei calibrări:		
Măsurătorile efectuate independent de inspector sunt în concordanță cu cele de rutină efectuate de către personalul titularului?	Da	Nu
Documentați diferențele semnificative și propuneți plan de rezolvare:		

V. PREGĂTIREA URGENȚELOR**V - 1. Plan de urgență**

a) Există plan de urgență scris?	Da	Nu
b) Planul este revizuit periodic și actualizat?	Da	Nu
c) Planul ia în considerare experiența din cazul accidentelor petrecute în instalații similare?	Da	Nu
d) Planul include recuperarea surselor de radiații care nu pot fi recuperate în mod normal?	Da	Nu
e) Este asigurat echipamentul în cazul de urgență?	Da	Nu

V - 2. Instruire și exerciții

a) Lucrătorii sunt implicați în implementarea planului de instruire?	Da	Nu
b) Există prevederi în plan pentru repetiții (exerciții) la intervale de timp adecvate conjugate cu o urgență stabilită de autorități?	Da	Nu
c) Data ultimului exercițiu:		

MINISTERUL TRANSPORTURILOR, CONSTRUCȚIILOR ȘI TURISMULUI

ORDIN
pentru aprobarea Normelor metodologice privind condițiile și criteriile
pentru selecționarea, școlarizarea, atestarea și utilizarea ghizilor de turism

În vederea eliminării barierelor în calea dreptului de liberă practică a serviciilor turistice în cadrul Uniunii Europene,

în temeiul prevederilor art. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 305/2001 privind atestarea și utilizarea ghizilor de turism, cu modificările și completările ulterioare,

în temeiul prevederilor art. 5 alin. (4) din Hotărârea Guvernului nr. 412/2004 privind organizarea și funcționarea Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului,

ministrul transporturilor, construcțiilor și turismului emite următorul ordin:

Art. 1. — Se aprobă Normele metodologice privind condițiile și criteriile pentru selecționarea, școlarizarea, atestarea și utilizarea ghizilor de turism, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Pe data intrării în vigoare a prezentului ordin se abrogă Ordinul ministrului turismului nr. 263/2001 pentru aprobarea Normelor metodologice privind condițiile și

criteriile pentru selecționarea, școlarizarea, atestarea și utilizarea ghizilor de turism, precum și atribuțiile acestora, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 437 din 6 august 2001, precum și orice alte dispoziții contrare.

Art. 3. — Prezentul ordin va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul transporturilor, construcțiilor și turismului,

Ileana Tureanu,
secretar de stat

București, 1 aprilie 2004.

Nr. 637.

ANEXĂ

NORME METODOLOGICE
privind condițiile și criteriile pentru selecționarea, școlarizarea, atestarea și utilizarea ghizilor de turism

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Art. 1. — Prezentele norme metodologice se aplică persoanelor juridice și fizice care desfășoară activitate de turism în România.

Art. 2. — Categoriile de ghizi utilizate în activitatea de turism din România sunt:

a) ghid local, care asigură asistența turistică pe un teritoriu limitat;

b) ghid național, care asigură asistența turistică pe teritoriul național și în străinătate;

c) ghid specializat pentru anumite segmente ale serviciilor turistice:

— montan, drumeție montană;

— artă;

— supraveghetor;

— animație;

— habitat natural: faună, floră;

— ornitologie;

— sportiv, respectiv: alpinism și cățărare pe stânci, schi, bob, înot, canotaj, iahting, zbor cu aparate ultraușoare (deltaplan, parapantă și altele);

— alte specializări în funcție de cererea pieței turistice.

CAPITOLUL II

Selecționarea, școlarizarea și specializarea ghizilor de turism

Art. 3. — Selecționarea candidaților pentru cursurile de calificare și, respectiv, de specializare profesională în profesia de ghid de turism, se face cu respectarea condițiilor prevăzute în anexele nr. 1 și 2 și în conformitate cu prevederile Ordonanței Guvernului nr. 129/2000 privind formarea profesională a adulților, republicată, precum și ale actelor normative care reglementează aplicarea acestora.

SECȚIUNEA 1

Formarea profesională a ghizilor

Art. 4. — Formarea profesională a categoriilor de ghizi de turism se poate realiza:

a) în cadrul sistemului național de învățământ;

b) în cadrul sistemului de formare profesională a adulților.

Art. 5. — Organizarea programelor de formare profesională în sistemul formării profesionale a adulților, precum și evaluarea și certificarea formării profesionale se fac în conformitate cu reglementările legale în vigoare.

Art. 6. — Planurile și programele de pregătire pentru calificarea în meseria de ghid de turism se elaborează de către unitățile care organizează cursurile de calificare și specializare, pe baza standardelor ocupaționale recunoscute la nivel național, în condițiile legii.

Art. 7. — Persoanele care dețin documente care atestă pregătirea profesională pentru una sau mai multe dintre categoriile de ghizi definite la art. 2 pot solicita atestatul aferent categoriei de ghid de turism pentru care au pregătirea profesională.

SECȚIUNEA a 2-a

Specializarea ghizilor

Art. 8. — Specializarea profesională pentru categoria de ghid de turism național sau ghid de turism specializat se realizează numai pentru persoanele care dețin certificat de calificare de ghid de turism.

Art. 9. — Organizarea cursurilor de specializare de către furnizorii de formare profesională se realizează în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Art. 10. — Persoanele care dețin documente care atestă specializarea pentru categoria de ghid de turism național sau ghid de turism specializat pot solicita Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului atestatul de ghid de turism național, respectiv de ghid de turism specializat.

CAPITOLUL III

Atestarea ghizilor de turism

Art. 11. — Profesia de ghid de turism poate fi exercitată de persoane fizice deținătoare de atestat de ghid.

Art. 12. — (1) În înțelesul prezentelor norme metodologice, atestatul de ghid de turism este documentul eliberat de Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, prin care se confirmă capacitatea profesională a persoanelor fizice calificate în profesia de ghid de turism de a exercita activitatea în una dintre categoriile de ghizi de turism, definite în prezentele norme metodologice.

(2) Modelul atestatului de ghid de turism este prezentat în anexa nr. 3.

Art. 13. — Criteriile minime pentru obținerea atestatului de ghid de turism sunt prezentate în anexa nr. 4.

Art. 14. — (1) În vederea obținerii atestatului de ghid de turism local solicitantul va prezenta următoarele documente:

- a) cerere;
- b) copie de pe actul de identitate;
- c) copie de pe certificatul de calificare în profesia de ghid de turism;
- d) copie de pe atestatul privind cunoașterea unei limbi străine, iar în cazul persoanelor fizice, cetățeni ai statelor Uniunii Europene sau ale Spațiului Economic European, și copie de pe atestatul privind cunoașterea limbii române;
- e) certificat de cazier judiciar;
- f) certificat medical;
- g) două fotografii tip buletin de identitate.

(2) În cazul categoriilor de ghid de turism național și specializat, documentația va cuprinde, suplimentar, certificatul de absolvire a cursului de specializare profesională.

Art. 15. — (1) Documentația întocmită potrivit prevederilor art. 14 se prezintă Ministerului Transporturilor,

Construcțiilor și Turismului — Autoritatea Națională pentru Turism.

(2) În situația în care solicitantul nu îndeplinește condițiile pentru eliberarea atestatului de ghid de turism, acestuia i se comunică motivul în scris.

(3) Termenul de eliberare a atestatului de ghid de turism sau de răspuns, după caz, este de 30 de zile de la data primirii și înregistrării documentației complete.

CAPITOLUL IV

Utilizarea ghizilor de turism

Art. 16. — Activitatea de ghid de turism poate fi exercitată fie ca activitate de bază, fie ca activitate complementară, numai de către ghizii deținători de atestat și ecuson de ghid de turism.

Art. 17. — Agenții economici cu activitate de turism pot utiliza ghizi de turism numai în baza unui contract individual de muncă.

Art. 18. — Profesia de ghid de turism poate fi practică și pe cont propriu de către persoane fizice autorizate potrivit legii.

Art. 19. — Ecusonul de ghid de turism se eliberează de Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, prin Autoritatea Națională pentru Turism, și este realizat conform modelului prezentat în anexa nr. 5.

Art. 20. — Controlul respectării prevederilor prezentelor norme metodologice se face de către Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, prin Autoritatea Națională pentru Turism.

CAPITOLUL V

Retragerea atestatului de ghid de turism

Art. 21. — Aspectele negative constatate, referitoare la comportamentul cu turiștii și/sau la realizarea acțiunilor încredințate, vor fi evidențiate, pentru fiecare ghid de turism, în banca de date a Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului și a Autorității Naționale pentru Turism.

Art. 22. — În cazul în care se constată înregistrarea unui număr de mai mult de 5 reclamații care, în urma verificării de către reprezentanții cu atribuții de control ai Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, se constată că sunt întemeiate, se va lua măsura retragerii atestatului de ghid de turism.

Art. 23. — Măsura retragerii atestatului de ghid de turism se contestă în termen de 30 de zile de la data comunicării acestei măsuri posesorului atestatului de ghid de turism.

CAPITOLUL VI

Dispoziții finale

Art. 24. — Ghidul de turism are obligația ca în timpul desfășurării activității să dețină asupra sa atestatul de ghid de turism și să poarte ecusonul de ghid de turism, pe care să le prezinte la cererea persoanelor împuternicite să îi controleze activitatea.

Art. 25. — Atribuțiile și obligațiile concrete ale ghidului de turism se stabilesc de agentul economic din turism, organizator al acțiunilor turistice, și diferă în funcție de categoria de ghid de turism și de specificul fiecărei acțiuni.

Art. 26. — Organizatorii de cursuri de calificare și specializare a ghizilor de turism vor prevedea în programa de învățământ teme concrete privind atribuțiile și obligațiile

ghizilor de turism, pe categorii și tipuri de acțiuni, precum și teme concrete privind modul de rezolvare a unor cazuri speciale și situații neprevăzute.

Art. 27. — Atestatele de ghid de turism, eliberate în baza prevederilor Ordinului ministrului turismului nr. 10/1998 pentru aprobarea Normelor metodologice privind selecționarea, școlarizarea, atestarea, utilizarea și atribuțiile ghizilor de turism, precum și cele eliberate în temeiul Ordinului ministrului turismului nr. 263/2001 pentru aprobarea Normelor metodologice privind condițiile și criteriile pentru selecționarea, școlarizarea, atestarea și utilizarea ghizilor de turism, precum și atribuțiile acestora, rămân valabile.

Art. 28. — În vederea ridicării continue a nivelului pregătirii profesionale a ghizilor de turism, organizatorii de

cursuri de calificare și specializare sunt obligați să amenajeze cabinete metodologice proprii, dotate corespunzător și actualizate permanent cu literatură turistică, ghiduri, monografii, pliante, broșuri, hărți, descrieri de circuite turistice, trasee etc., și să stabilească condițiile în care cursanții și cei interesați pot beneficia de materialele documentare sus-menționate.

Art. 29. — Atribuțiile și obligațiile ghidului de turism, stabilite și actualizate conform prevederilor art. 25, se vor găsi la cabinetele metodologice ale organizatorilor de cursuri de calificare și specializare.

Art. 30. — Anexele nr. 1—5 fac parte integrantă din prezentele norme metodologice.

ANEXA Nr. 1

la normele metodologice

CONDIȚIILE privind selecționarea candidaților pentru cursurile de calificare profesională în profesia de ghid de turism local

În vederea selecționării pentru cursurile de calificare profesională în profesia de ghid de turism local, candidatul trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

1. să aibă vârsta minimă de 18 ani și vârsta maximă de 65 de ani;
2. să aibă cel puțin studii liceale cu bacalaureat;
3. să nu fi suferit condamnări (fapt dovedit cu certificatul de cazier judiciar);
4. să fie apt din punct de vedere medical pentru profesia de ghid de turism (sănătos clinic și psihic, fără defecte fizice, de vorbire sau de auz);

5. să cunoască satisfăcător cel puțin o limbă străină de circulație internațională, dovedită prin atestat privind cunoașterea unei limbi străine, pentru persoanele fizice române și atestat privind cunoașterea limbii române, pentru persoanele fizice străine;

6. să aibă cunoștințe de cultură generală, dovedite prin test de verificare.

Atestarea îndeplinirii criteriilor prevăzute la pct. 1—5 se realizează prin prezentarea de copii legalizate de pe documente. Acestea se păstrează la organizatorul cursului.

ANEXA Nr. 2

la normele metodologice

CONDIȚIILE pentru participarea la cursurile de specializare profesională pentru categoriile de ghid de turism național și ghid de turism specializat

În vederea participării la cursurile de specializare profesională pentru categoriile de ghid de turism național și ghid de turism specializat, candidatul trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

1. să aibă calificarea profesională pentru profesia de ghid de turism;
2. să aibă cel puțin studii liceale cu bacalaureat;
3. să aibă vârsta minimă de 18 ani și vârsta maximă de 62 de ani pentru ghidul de turism specializat și, respectiv, 65 de ani pentru ghidul de turism național;
4. să nu fi suferit condamnări (fapt dovedit cu certificatul de cazier judiciar);

5. să fie apt din punct de vedere medical pentru profesia de ghid de turism [sănătos clinic și psihic, fără defecte fizice, de vorbire sau de auz, apt pentru efort fizic*];

6. pentru categoria de ghid de turism specializat trebuie să aibă cunoștințe temeinice, teoretice și practice, specifice categoriei de ghid de turism specializat pentru care optează;

7. să cunoască temeinic cel puțin o limbă străină de circulație internațională, dovedită prin test de verificare;

8. să aibă cunoștințe de cultură generală, dovedite prin test de verificare.

Atestarea îndeplinirii criteriilor prevăzute la pct. 1—7 se realizează prin prezentarea de copii de pe documente. Acestea se păstrează la organizatorul cursului.

*) Condiție necesară pentru ghidul de turism specializat — ghid sportiv, ghid montan.

Model al atestatului de ghid de turism

— copertă față —

ROMÂNIA

Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului

ATESTAT DE GHID DE TURISM

— copertă verso —

Atestat de ghid de turism nr. ....
 Data .....
 Categoria*) .....
 Specializarea .....
 Domnul/doamna .....
 B.I./C.I. seria ..... nr. ....

Ministru,

.....

Director general,

.....

*) Se va menționa categoria.

Sanțiuni

— pag. 1, 2 .....

**CRITERII
minime pentru obținerea atestatelor de ghid de turism**

Criterii	Categorie de ghizi de turism		
	local	național	specializat
Candidatul trebuie să îndeplinească următoarele condiții:			
1. cetățenie:			
— să fie cetățean al României sau al unui stat din Uniunea Europeană sau din Spațiul Economic European	x	x	x
2. vârstă:			
— minimum 18 ani	x	x	x
3. studii:			
— să fie absolvent de liceu cu bacalaureat	x	x	x
4. pregătire profesională:			
— să cunoască cel puțin o limbă străină de circulație internațională	x	x	x

Criterii	Categoria de ghizi de turism		
	local	național	specializat
— să fie absolvent al unui curs de calificare profesională pentru profesia de ghid de turism, organizat de instituții autorizate conform legii din România sau din statele de proveniență	x	x	x
— să fie absolvent al unui curs de specializare organizat de instituții autorizate conform legii	—	x*)	x**)
5. să nu fi suferit condamnări, făcând dovada cu certificatul de cazier judiciar	x	x	x
6. să aibă o conduită morală ireproșabilă, dovedită cu recomandare de la ultimul loc de muncă sau de la ultima instituție de învățământ absolvită	x	x	x
7. să aibă o ținută corespunzătoare și o înfățișare fizică agreabilă	x	x	x
8. să fie apt din punct de vedere medical pentru profesia de ghid de turism, fapt dovedit cu certificat medical în care se va menționa și categoria de ghid de turism solicitată	x	x	x

*) Se exceptează absolvenții unităților de învățământ superior cu profil de turism, dacă fac dovada unei activități de minimum 2 ani în profesia de ghid de turism local.

Se exceptează persoanele care dețin de cel puțin 2 ani funcția de conducere în agenții de turism.

***) În funcție de categoria de ghid de turism specializat solicitată, se exceptează absolvenții instituțiilor de învățământ superior cu profil similar (facultăți de educație fizică și sport pentru ghizi sportivi, geografie-biologie pentru habitat natural, artă teatrală pentru animație etc.).

ANEXA Nr. 5

la normele metodologice

Modelul ecusonului de ghid de turism

ROMÂNIA
Ministerul Transporturilor,
Construcțiilor și Turismului

AUTORITATEA NAȚIONALĂ PENTRU TURISM

Ghid de turism

Domnul/doamna .....

Director general,

.....
(semnătura și ștampila)

Atestat de ghid de turism nr. ....

_____

ACTE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

HOTĂRÂRE**privind retragerea autorizației de funcționare a Cooperativei de credit HOREA CLOȘCA ȘI CRISAN ABRUD*)**

Având în vedere cererea formulată de CREDITCOOP Casa Centrală de retragere a autorizației de funcționare a Cooperativei de credit HOREA CLOȘCA SI CRISAN ABRUD, în baza art.7 alin.3 din Normele Băncii Naționale a României nr.6/2003 privind fuziunea și divizarea cooperativelor de credit,

În temeiul prevederilor art. 89 lit.a) liniuța a patra din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.97/2000 privind organizațiile cooperatiste de credit, aprobată și modificată prin Legea nr.200/2002,

Banca Națională a României h o t ă r ă ș t e:

Art.1 Se retrage Autorizația de funcționare seria B Nr. 0001 din data de 23.09.2002 a Cooperativei de credit HOREA CLOȘCA SI CRISAN ABRUD, cu sediul în Abrud, Str. Alea Florilor, Bl. S, Sc. 1, Ap. 3, județul Alba, număr de ordine în Registrul comerțului J/01/1713/1994, urmare aprobării Băncii Naționale a României privind cererea de fuziune a cooperativelor de credit Munteana Aiud, Ampoiul Zlatna, Muresul Ocna Mures, Horia, Closca si Crisan Abrud, Avram Iancu Campeni, Motul Scarisoara, Unirea Lopadea Noua, pentru următoarele motive:

Cu scrisoarea nr. 4896 din 24.12.2003, CREDITCOOP Casa Centrală, în numele Cooperativei de credit HOREA CLOȘCA SI CRISAN ABRUD a formulat cererea de retragere a autorizației de funcționare a acestei cooperative. În ședința din 19.02.2004 Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României a aprobat cererea de fuziune prin absorbție a cooperativelor de credit Munteana Aiud, Ampoiul Zlatna, Muresul Ocna Mures, Horia, Closca si Crisan Abrud, Avram Iancu Campeni, Motul Scarisoara, Unirea Lopadea Noua.

Urmare fuziunii, Cooperativa de credit HOREA CLOȘCA SI CRISAN ABRUD este absorbită, întregul său patrimoniu transmitându-se către Cooperativa de credit Munteana Aiud. Prin urmare, aceasta urmează a-și înceta activitatea.

Art.2 Prezenta hotărâre va fi transmisă CREDITCOOP Casa Centrală și va intra în vigoare la data publicării ei în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Guvernatorul Băncii Naționale a României,
MUGUR ISĂRESCU

București, 25 mai 2004.
Nr. 25.

*) Hotărârea este reprodusă în facsimil.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

HOTĂRÂRE**privind retragerea autorizației de funcționare a Cooperativei de credit CETATEA CETATEA DE BALTA*)**

Având în vedere cererea formulată de CREDITCOOP Casa Centrală de retragere a autorizației de funcționare a Cooperativei de credit CETATEA CETATEA DE BALTA, în baza art.7 alin.3 din Normele Băncii Naționale a României nr.6/2003 privind fuziunea și divizarea cooperativelor de credit,

În temeiul prevederilor art. 89 lit.a) liniuța a patra din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.97/2000 privind organizațiile cooperatiste de credit, aprobată și modificată prin Legea nr.200/2002,

Banca Națională a României h o t ă r ă ș t e:

Art.1 Se retrage Autorizația de funcționare seria B Nr. 0004 din data de 23.09.2002 a Cooperativei de credit CETATEA CETATEA DE BALTA, cu sediul în Cetatea de Balta, Str. Postei, Nr. 35, județul Alba, număr de ordine în Registrul comerțului J/01/1207/1994, urmare aprobării Băncii Naționale a României privind cererea de fuziune a cooperativelor de credit Tarnavele Blaj, Cetatea Cetatea de Balta, Dreptatea Cunta, Izvorul Sebes, Dacia Vinerea, pentru următoarele motive:

Cu scrisoarea nr. 4896 din 24.12.2003, CREDITCOOP Casa Centrală, în numele Cooperativei de credit CETATEA CETATEA DE BALTA a formulat cererea de retragere a autorizației de funcționare a acestei cooperative. În ședința din 19.02.2004 Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României a aprobat cererea de fuziune prin absorbție a cooperativelor de credit Tarnavele Blaj, Cetatea Cetatea de Balta, Dreptatea Cunta, Izvorul Sebes, Dacia Vinerea.

Urmare fuziunii, Cooperativa de credit CETATEA CETATEA DE BALTA este absorbită, întregul său patrimoniu transmițându-se către Cooperativa de credit Tarnavele Blaj. Prin urmare, aceasta urmează a-și înceta activitatea.

Art.2 Prezenta hotărâre va fi transmisă CREDITCOOP Casa Centrală și va intra în vigoare la data publicării ei în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Guvernatorul Băncii Naționale a României,
MUGUR ISĂRESCU

București, 25 mai 2004.
Nr. 26.

*) Hotărârea este reprodusă în facsimil.

HOTĂRÂRE**privind retragerea autorizației de funcționare a Cooperativei de credit AVRAM IANCU CÂMPENI*)**

Având în vedere cererea formulată de CREDITCOOP Casa Centrală de retragere a autorizației de funcționare a Cooperativei de credit AVRAM IANCU CÂMPENI, în baza art.7 alin.3 din Normele Băncii Naționale a României nr.6/2003 privind fuziunea și divizarea cooperativelor de credit,

În temeiul prevederilor art. 89 lit.a) liniuța a patra din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.97/2000 privind organizațiile cooperatiste de credit, aprobată și modificată prin Legea nr.200/2002,

Banca Națională a României h o t ă r ă ș t e:

Art.1 Se retrage Autorizația de funcționare seria B Nr. 0005 din data de 23.09.2002 a Cooperativei de credit AVRAM IANCU CÂMPENI, cu sediul în Campeni, Str. Libertatii, Bl. A1C, Ap. X/A, județul Alba, număr de ordine în Registrul comerțului J/01/1248/1994, urmare aprobării Băncii Naționale a României privind cererea de fuziune a cooperativelor de credit Munteana Aiud, Ampoiul Zlatna, Muresul Ocna Mures, Horia, Closca și Crisan Abrud, Avram Iancu Campeni, Motul Scarisoara, Unirea Lopadea Noua, pentru următoarele motive:

Cu scrisoarea nr. 4896 din 24.12.2003, CREDITCOOP Casa Centrală, în numele Cooperativei de credit AVRAM IANCU CÂMPENI a formulat cererea de retragere a autorizației de funcționare a acestei cooperative. În ședința din 19.02.2004 Consiliul de administrație al Băncii Naționale a României a aprobat cererea de fuziune prin absorbție a cooperativelor de credit Munteana Aiud, Ampoiul Zlatna, Muresul Ocna Mures, Horia, Closca și Crisan Abrud, Avram Iancu Campeni, Motul Scarisoara, Unirea Lopadea Noua.

Urmare fuziunii, Cooperativa de credit AVRAM IANCU CÂMPENI este absorbită, întregul său patrimoniu transmitându-se către Cooperativa de credit Munteana Aiud. Prin urmare, aceasta urmează a-și înceta activitatea.

Art.2 Prezenta hotărâre va fi transmisă CREDITCOOP Casa Centrală și va intra în vigoare la data publicării ei în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Guvernatorul Băncii Naționale a României,

MUGUR ISĂRESCU

București, 25 mai 2004.

Nr. 27.

*) Hotărârea este reprodusă în facsimil.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI – CAMERA DEPUTAȚILOR

Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, str. Izvor nr. 2–4, Palatul Parlamentului, sectorul 5, București, cont nr. 2511.1–12.1/ROL Banca Comercială Română – S.A. – Sucursala „Unirea” București și nr. 5069427282 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București (alocat numai persoanelor juridice bugetare).

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1, bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 411.58.33 și 411.97.54, tel./fax 410.77.36.

Tiparul : Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, tel. 490.65.52, 335.01.11/2178 și 402.21.78, E-mail: marketing@ramo.ro, Internet: www.monitoruloficial.ro

---